

STRIEBORNÉ SVETY

Zborník literárnych prác
členov Literárneho klubu Omega v Trenčíne

Trenčín 2022

STRIEBORNÉ SVETY

Zborník literárnych prác členov Literárneho klubu Omega v Trenčíne

Zostavila: Janka Poláková

Ilustrácie a obálka: Ľubor Benkovič

Grafická úprava: Peter Martinák

Prešlo čiastočnou jazykovou úpravou.

Tlač: J+K s.r.o., Nemšová

© Literárny klub Omega v Trenčíne

Pri príležitosti 25. výročia založenia Literárneho klubu Omega v Trenčíne vydala Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne v roku 2022.

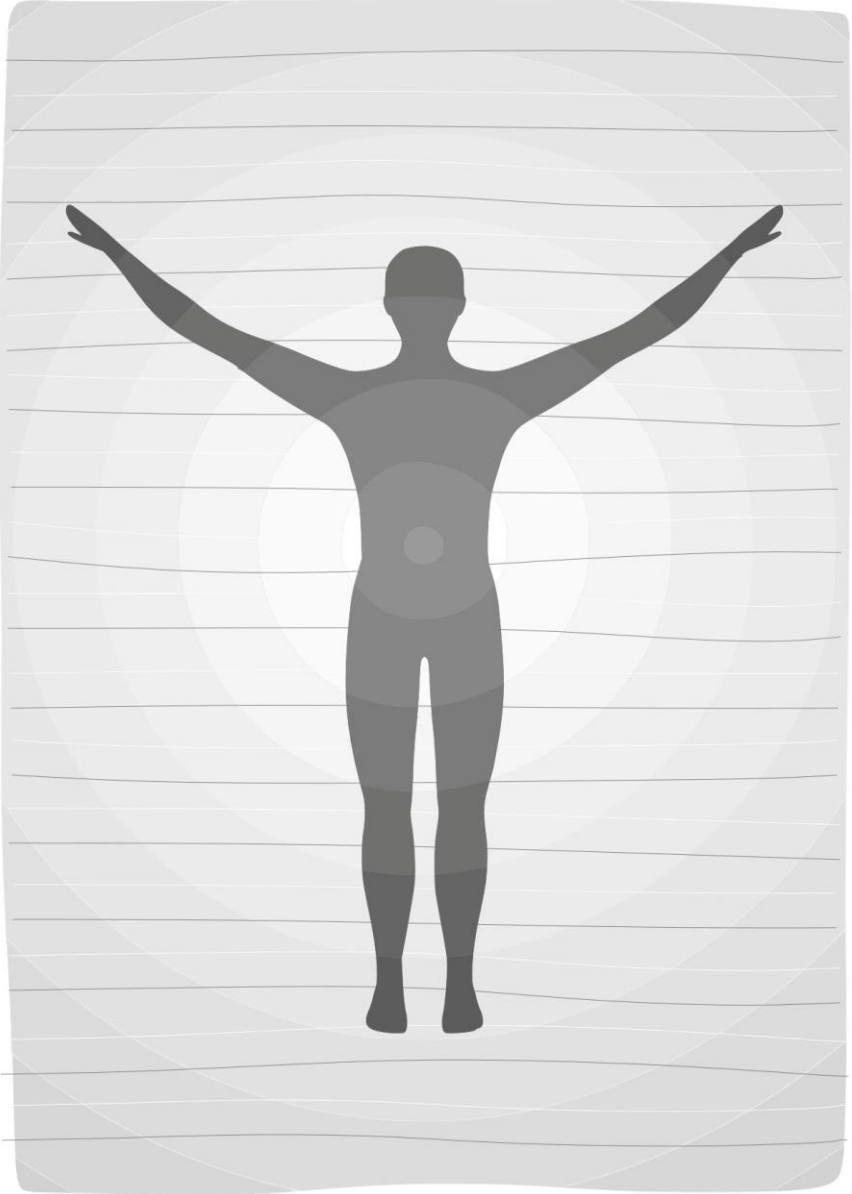
Na vydanie zborníka finančne prispela Ružena Viskupičová.

ISBN 978-80-85135-72-5

Obsah

Úvod	5
Ivan Adame	6
Mária Berithová	8
Jaroslav Daniš	11
Ľubica Ďuržová	14
Anna Hrabalová	16
Erika Chropeň Turzová	18
Jana Jablonská	21
Miroslava Jakubcová	23
Jaroslav Janečka	24
Blanka Kovarčíková	30
Martin Lančarič	35
Marta Malániková	37
Ľuboš Maretta	42
Slávka Miklošová	44
Stanislav Ondráš	46
Marta Pepová Batková	49
Anna Prnová	51
Mária Reháková	56
Zuzana Sklenárová	58
Daniela Staníková	61
Lýdia Šimková	63
Andrea Trusková	65
Tomáš Turner	67
Ružena Viskupičová	71
Dušan Žember	78
Eleonóra Žůrková	80
Slovo na záver	83

Tvorivosť je dar

Celá jedna generácia! Milí priatelia, naozaj sa mi nechce veriť, že literárny klub Omega slávi so ctou svoje štvrtstoročie. Metaforicky možno povedať, že dospel. Zmúdrel. Zvážnel. Dvadsaťpäť rokov je spoľahlivo dlhá doba na to, aby otestovala životaschopnosť akéhokoľvek projektu. Ak Literárny klub Omega kontinuálne vytrval, znamená to, že má stabilnú bázu, dramaturgiu, víziu a čo je najpodstatnejšie – vôľu k tvorivosti jeho členov. Tvorivosť je vzácne korenie našich dní. Je to dar a tento dar nie je nadelený každému. Ale ako povedal J. W. Goethe: „naše túžby už obsahujú tušenie možností ich realizácie.“ Členovia literárneho klubu neustávajú vo svojich túžbach a práve klub a podpora Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne je platformou na ich realizáciu. Tvorivosť sa nedá naučiť. Ale dá sa naučiť odborný spôsob tej či onej tvorivej činnosti. V každej spoločnosti existujú všetky oblasti tvorivej činnosti v dvoch formách: amatérskej a profesionálnej. Akákoľvek kreativita sa rodí ako amatér. Ale ani jedna skutočne tvorivá osobnosť sa nezaobíde bez perfektne zvládnutého remesla. To v ľudsky vyjadrenej literárnej reči znamená, že každý začínajúci literát musí predovšetkým veľa čítať a ovládať nuansy literárnej teórie. Iba v takomto širokospektrálnom porovnávaní si autor uvedomí svoju pozíciu, svoje kapacity, ale aj výzvy, ktoré sú pred ním v oblasti literárnej zručnosti.

Želám všetkým členom Literárneho klubu Omega veľa rozjímových chvíľ v osobnom tichu a sústredení, ktoré odkrýva nové, nezvyčajné a iné pohľady na náš údel v porovnaní s tými, ktorí sa tak náhlia a kričia, že nemajú kedy žiť. O tom je literárna práca. Veľa tvorivého šťastia vám, priatelia!

Margita Ivaničková

IVAN ADAME

Bojovníckam s ohňom

Pre našu hasičskú uhrovskú dievčenskú partiu
Zložil som im na pamiatku túto krásnu básničku
Nech táto moja básnička poteší ich srdiečka milé,
Aby prežívali spolu len šťastné chvíle.
Majú ony veľmi pekné a milé ciele,
spoločne prežívajú dobré aj nedobré chvíle.
Posadajú si na svoju tatričku,
Idú cvičiť na ihrisko na zelenú trávičku.
Nacvičujú varianty vodného útoku,
Veď zúčastňujú sa každého hasičského preteku.
Nezaobíde sa to niekedy bez potiaže,
avšak s radosťou odchádzajú na hasičské súťaže.
Veľmi si vážia súťažného gesta
a v poradí získavajú spravidla popredné miesta.
Aj keď cvičenie ich stojí nemálo síl,
sú však dobrý uhrovecký hasičský kolektív.

P.S. „Nech neprestane do prúdnice tiecť vodička
A bez poruchy vozí Vás Vaša tatrička.
Aby sa neprestali krútiť kolesá v chotári
a boli ste vždy víťazmi pri každom požiar.“

Kostolíček

V Kšínnej na Vršnici je kostolík už mnoho rokov,
čas jeho krásy uberá z jeho malebných bokov.
Keďže čas skazy sa nedá nikdy zastaviť,
Rozhodli sa pamiatkari kostolík opraviť.
Opraviť a dať mu peknú zdravú fasádu,
aby to aj pri pohľade zdvihlo ľuďom náladu.
Pod vedením šéfa Mirka Randoša,
práca dobrým smerom sa unáša.
Vo svojom odbore sú to majstri znalí,
preto im zákazku na kostolík dali.
Z Ľubovne pochádza táto reštaurátorská partička,
pod ich rukami sa zmení každá stavbička.
Aj náš kostolík onedlho zmení krásu,
opäť bude odolávať skaze nedobrého času.
Z vršku kostolík bude sa trblietať v krásu,
s hrdosťou pýšiť sa budeme na dielo naše.
Funkčnosť kostolíka - to je veľká zásluha Vojta Domina
a jeho históriu s radosťou druhým spomína.

P.S. „Som toho názoru a nie som jediný,
že za takéto skutky budú nám vďačné aj dejiny.“

MÁRIA BERITHOVÁ

Otcove poslanie

OTEC - najdôležitejší človek, najväčší hrdina môjho detstva. Radovala som sa z každej chvíľky, ktorú mi venoval. Občas ma brával so sebou, keď bolo treba niečo zariadiť. A ja, natešená, ba priam nadšená, že môžem byť pri tom. Nech by to bolo kdekoľvek, radostne som cupkala popri jeho dlhých krokoch a cítila som sa pritom veľmi dôležito. Tak ako vtedy, keď sa ma raz podvečer spýtal: „Chcela by si ísť so mnou, moja malá? Musím dnes ešte niečo vybaviť. Bude to, tak trochu rýchlo. Išli by sme chvíľku vlakom a potom zase chvíľku pešo... Tak čo, moja, ideš? Sľúbime mame, že sa vrátíme zavčasu.“

Mama prekvapená: „Tatičko, nezdá sa ti, že je už takmer večer? Ved' pre to dieťa je to už príliš neskoro, kedy sa dostane do postele,“ nesúhlasne krúti hlavou, nezdá sa jej to.

„Ale mami, ja by som strašne rada išla! Sľubujem, že sa rýchlo vyspím a zajtra všetko urobím, všetko, čo mi povieš!“

Mama nakoniec mlčky prikývla a ja som vyskočila od radosti.

„Jáj, pôjdeme vlakom? Tatuško, teším sa veľmi, to bude ohromné! Ja milujem vlaky!“

Bolo mi jedno, či to bude blízko, či ďaleko, hlavne, že môžem ísť s ním. Nasadli sme na osobáčik a odviezli sme sa z Nového Mesta do prvej nasledujúcej stanice. Ubehlo to veľmi rýchlo, no i tak sa mi to páčilo. Bol to vytúžený vláčik, mal svoje čaro a hlavne, bola som s tatom.

„Teraz musíme kráčať do najbližšej dediny pešo. Nie je to ďaleko. Autobus už teraz večer nechodí, vieš? Povedz, budeš vladať?“

„Mne to nevadí, tato, ja vydržím. Som rada, že si ma zobral.“

Medzitým sa celkom zotmelo. Bol chladný jesenný večer a po ceste do Bošáce kráčal muž v tmavom kabáte držiac za ruku šesťročného dieťa a obaja spokojní, že sú spolu, bezstarostne viedli rozhovor.

„Tati, kde to vlastne ideme?“

„Musíme navštíviť jednu rodinu.“

„Jednu rodinu. Ale akú rodinu? Ty ich poznáš? A vieš ako sa volajú, aj ja ich poznám?“

„Ojoj, koľko otázok. Paľka Krivého, čo k nám chodievala, toho istotne poznáš. Tak, to je jeho rodina, ideme k nim.“

„A prečo tam musíme práve teraz večer?“

„Vieš, moja zlatá, to je veľmi vážna vec. Paľkov brat, Janko, je kňaz. Už dlho ho sledujú a chcú ho chytiť a zatvoriť.“

„Čože? Zatvoriť normálne do väzenia? Ale, ...ako... ako je to možné?, ... že zavrieť farára, ved...“

„No, vieš, on v tých svojich kázňach hovoríeva ľuďom pravdu. Nebojí sa a dáva im nádej. Učí ich veriť, že jedného dňa všetko zlé skončí a musí zvíťaziť spravodlivosť. Ľudia ho počúvajú a veria jeho slovám. A navyše, majú ho veľmi radi.“

„Ale tato, mne sa vidí, že hovorí samé pekné slová, za to ho predsa nemôžu zavrieť.“

„Ja si myslím to isté, lenže niektorým iným ľuďom sa to nepáči a vyhlásili ho za nepriateľa štátu. A to je preňho dosť zlé, vlastne, veľmi zlé. Musíme tam byť skôr, ako tam príde auto s eštbákmi. Ak by nás predbehli, už by sa nestihol skryť. Teraz kráčaj, moja, ako len najrýchlejšie vieš. Budeme sa cestou modliť, aby sa nám to podarilo, dobre?“

„Áno, tati. Otčenáš, ktorý si na nebesiach, posväť sa meno Tvoje, príd' kráľovstvo ...“

Takto idú ruka v ruke a šeptajú, vysielajú k tmavému nebu prosbu o pomoc. V učupenom malom domčeku sa svieti. Otec zaklopal a rýchlo vchádzame dnu. Prvé naliehavé slová, ktoré vyšli z jeho úst ešte takmer vo dverách: „Janko, utekaj, idú po teba!“

Obrátia sa k rodičom, prehovoril už pokojnejšie: „Dobrý večer vám prajem, nehnevajte sa, že tak zhurta, ale je najvyšší čas, môžu tu byť každú chvíľku.“

Dvaja ustrašení starkí, otec s matkou, chvejúcim sa hlasom ďakujú a ponúkajú miesto pri stole. Janko bol už pripravený, vedel, že ho chcú zatknúť. Schytil kabát a tašku a vybehol z domu. Tato sa narýchlo rozlúčil s rodičmi a tiež sme sa poponáhľali preč. Veru, nebolo by dobré, keby nás tu našli. Ledva sme minuli poslednú chalupu, rútilo sa oproti nám auto so silnými reflektormi a tato s úsmevom prehodil: „Už idete neskoro mládenci, my- sme- stihli!!! Dokázali sme to! Janko je už za humnami!“ A tíško sa smial. Pamätám si, ako sa smial. Z toho tichého smiechu sa šírila čistá radosť. Cesta späť ubehla tak rýchlo, že som vôbec necítila únavu. Kráčalo sa nám ľahko, ľahučko, akoby nás niečo nieslo. A už nebolo ani pusto, ani chladno, ani tma, pretože sme boli obaja šťastní. Podarilo sa nám zachrániť človeka.

Neskôr som pochopila, akú dôležitú úlohu zohrala moja prítomnosť. Ved' otec, vedúci za ruku dieťa, je určite, na ceste tá najmenej podozrivá postava. Veru, múdro to ten tato vymyslel.

A čo bolo s Jankom? Podarilo sa mu utiecť a skrývať sa ďalej na rôznych miestach na Slovensku i v Čechách, u dobrých ľudí celých ďalších šesť rokov. Vtedy, v ten večer, ma ovládlo presvedčenie, že tiež mám na tom veľkú zásluhu. Tento zážitok pre mňa veľa znamenal. Zanechal vo mne trvalú stopu. Ukázal mi cestu. V tej malej detskej hrudi sa zrodilo celkom nové poznanie. Aké je dôležité, v pravej chvíli byť tam, kde treba pomôcť. A akú to prináša radosť!

* * *

Možno sa teraz natíska otázka, ako sa to vlastne mohlo podariť. Ako to, že tato dopredu vedel, čo sa chystá? Môj dobrý otec sa zavčasu dostával k dôležitým informáciám, čo vyplývalo z jeho postavenia sudcu na okresnom súde. On sa však nedokázal stotožniť s vtedajším režimom. S jeho praktikami a s prenasledovaním nevinných obetí. Odmietal kryť vykonštruované falošné obvinenia a vynášať nespravodlivé rozsudky. Usiloval sa tajne tým ľuďom nejako pomáhať, videl v tom svoje POSLANIE. A to aj napriek tomu, že často až priveľmi riskoval. A hoci svoje povolanie miloval, nakoniec ho dobrovoľne opustil. Z justície natrvalo odišiel a bol šťastný, že nemusí byť súčasťou tej obludnej mašinérie. Vtedy, v päťdesiatych rokoch, bol možný len jediný spôsob, ako sa dalo zo dňa na deň zmeniť zamestnanie – zaradiť sa k robotníckej triede. Využil túto možnosť a na ďalší deň sa stal robotníkom v klampiarskej dielni. Všetka česť, TATO, som na teba hrdá.

JAROSLAV DANIŠ

Klasická masáž

(Z cyklu Kúpeľné čriepky a procedúry)

Najpríjemnejšia z procedúr,
aspoň z tých, na ktorých som bol:
masérka tvrdo, teda v dur,
vzápätí nežne, ako v mol,
hnetie, jak cesto na chleba,
na mojom chrbte každý sval...
Nič viac mi vtedy netreba,
len by som tíško sníval, spal.

Preberám sa po masáži,
spamätávam sa z edenu.
Premýšľam, či to zaváži,
či chcel by som mať za ženu
takú, čo podľa nálady,
tej svojej, strieda dur a mol...
A hneď na tú sa naladím,
čo zdieľam posteľ s ňou – a stôl.

Poézia a káva

V teórii podkutý nie som,
nerozoznám jamb, trochej, daktyl,
tiež kávu latte a či presso...
Rým a kofein – to sú fakty!

V básni sú myšlienky to hlavné,
poteší ma, keď sú aj rýmy
a v káve kofein, ten hlavne
povzbudí vo mne endorfíny.

Teóriu prenechám vedcom,
píšem tak, ako ma to baví,
báseň nakreslím trebárs štetcom
a zapijem ju dúškom kávy.

Smutný les

Po nočnom daždi ešte trochu rosy,
v zrkadlách mlák sa prezerajú mraky...
Do ríše detstva, keď som chodil bosý,
vraciam sa, hoci takmer nie je za kým.

Odišli niekam, odkiaľ rosa padá
a kam pomaly sa už aj ja chystám,
dúfajúc, že ma neprekvapí, hádam,
okamih pravdy a posledný prístav.

Pesimistickým myšlienkam sa v lese
zbytočne bránim, keď na hubách blúdím,
vracajú sa sťa primitívna pieseň,
čo otráviť vie stromy, vtákov, ľudí.

Čo príčinou tej nálady je smutnej,
čo oslabuje radosť, dobrú vôľu
a priťahuje len myšlienky mútne?
Do nemocnice mám ísť na kontrolu!

Na druhý deň sa nebo vyjasnilo,
tieseň na radosť odrazu sa mení,
od lekára sa vraciam ako pilot,
čo šťastne pristál s krídlom nalomeným.

Rýmovač alebo Tak píšem ja

Na básnika mi chýba talent,
viem možno slušne rýmovať,
slovička hľadať neustále,
správne na koniec riadka dať.

Nápady, zážitky, či vnemy
kódujem do slov. Doslova!
Mal by im rozumieť aj nemý,
hluchého nech tiež oslovia.

Najradšej rýmy hľadám v lese,
s hubami sa tam prepoja,
často ich spolu domov nesiem,
konkurencie sa neboja.

Či je to poézia? Možno.
Možno sa jej len dotýka...
Ja iba dúfam túžbou zbožnou,
že raz vystrelí motyka.

To je môj obor, to ma baví
a nie je za tým kariéra,
od svetskej slávy, poľnej trávy
oddeľuje ma bariéra.

Päť minút slávy ujde sa mi
len na oslave rodinnej.
Prípitok, či vinš zložiť známym,
to je už pre mňa povinné.

Znalec nado mnou rukou mávne,
laik sa možno usmeje...
No mňa to teší, to je hlavné!
A jubilant aj naleje.

ĽUBICA DURŽOVÁ

V siedmom nebi

„Pädesiatka, pädesiatka, to nie je žiadny vek, napríklad taká korytnačka žije až dvesto liet.“

spieva sa v jednej pesničke.

Sonina polstoročnica sa blíži. Cíti sa ako stará korytnačka. Podrobila sa operácii kolena a už to nie je tak, ako bývalo.

Túži lietať ako vták. To by ju nohy neboleli. Najprv chcela letieť v balóne, ale tam sa stojí a bohvie, ako by sa doň vyštverala. Tak si objednala vyhladkový let lietadlom. Volala aj manžel. Dokonca ho lákala na možnosť pilotovať, ale odmietol. Tak mu treba.

Deň D si náležite užila. Pekne sa obliekla, namaľovala. Taxík ju odviezol na letisko.

Pri hangári bolo viac malých lietadiel a kopa fešných pilotov. Zoznámila sa s tým svojím. Bol to sympáťák s bradou.

Soňa si v duchu povzdychla: „Keby som bola mladšia...“

Povedal: „Som Vlado. Idem natankovať. Zatiaľ sa posaďte.“

Medzitým došiel Sonin muž.

„Čo ty tu?“ pýta sa prekvapená Soňa.

„Urobím ti fotky z tvojho veľkého dňa, aby si mala pamiatku.“ odpovedal.

„Neklam, určite si zvedavý na toho pilota, s ktorým poletím,“ odhalí Soňa pravú príčinu jeho príchodu. Lichotí jej, že na ňu žiarli.

Najväčšiu obavu mala Soňa z toho, keď sa lietadlo "odlepí" od zeme. Nebude jej zle?

Ako prvý problém sa ukázal nástup do lietadla. Sympatický pilot doniesol debničky, ktoré poslúžili ako schodíky. Potom ju pripútal, na uši dostala slúchadlá s mikrofónom. Miesta tam bolo málo, ale nevadilo jej sedieť tak blízko pekného muža. Nevadilo by jej, keby aj havarovali a zomrela by v jeho náručí.

"Kam to bude, mladá pani?" zalichotil jej a usmial sa.

Soňa vybrala trasu. Chcela letieť ponad dedinu, odkiaľ pochádzali jej rodičia a starkí, nad dedinou, kde strávila detstvo, nad mestom, kde chodila na strednú školu.

Pilot súhlasne prikývol.

Keď zahučali motory, ani nedýchala. Dráha bola dlhá. Všimla si niečo ako

trysky s vodou.

„To je umývarka pre lietadlá?“ spýtala sa naivne.

„Tam trénujú šoféri školu šmyku“, zasmial sa pobavene pilot.

Vzniesli sa nad zem. Hoci leteli nad známymi miestami, Soňa sa nevedela zorientovať.

Pohľad zvrchu je úplne iný ako pohľad z cesty. Leteli pomerne nízko a pomaly. Nebo bolo bez jediného mráčka. Počasie ako „vyšité“.

„V akej výške letíme?“ zaujímalo ju.

„600 metrov“, zaznela odpoveď.

„A rýchlosť?“

„60 km/hod.“

Naraz akoby padali, išli do zákruty oblúkom. Soňa sa zľakla.

„Robíte aj akrobatické lety?“ opýtala sa.

„To nie“, odpovedal.

„Nechcete si zapilotovať?“ ponúkol.

„Chcete sa vrátiť na zem? Ja nemám ani vodičák.“ vysvetlí Soňa.

Bolo to úchvatné, úžasné. Krásna príroda, lesy hrali všetkými farbami jesene. Slovanmi sa to nedá opísať, to sa musí zažiť.

A ešte jednu vec si uvedomila. Je bližšie k Pánu Bohu.

Naspäť sa vrátila plná dojmov.

Posledný problém, ktorý spolu zvládli, bol výstup z lietadla.

„Ja som sa bál, či ste niekde nepadli do stohu slamy“, privítal ich Sonin muž.

Na záver spoločné foto.

Muž jej hovorí: „Tváriš sa ako v siedmom nebi.“

„Veď som aj bola“, odvetí Soňa.

ANNA HRABALOVÁ

Hurá, hodiny na veži na Námestí sv. Anny idú

Vždy, keď obchádzam kostol na Námestí sv. Anny, pozriem sa na vežu, na stojace hodiny, ktoré ukazujú už štyridsať rokov trištvrte na deväť.

Je pravdou, že i pokazené hodiny dva krát za deň ukazujú správny čas. Ten čas vystihne len málo ľudí, čo práve prechádzajú okolo.

Hodiny majú informovať o čase v každý čas. A dožili sme sa.

Toľko rokov ma ten nesprávny čas trápil. Najskôr viac, a potom som si zvykla. Ale vždy do mňa buchol.

Najskôr som obtelefonovala všetkých kňazov v Trenčíne. Všetci mi odpovedali, že to nepatrí do ich kompetencie, mám ísť za tým správnym.

Potom som požiadala jednu priateľku, chodievala do toho kostola a vždy všetko vybavila. Verila som, že ona to vybaví a hodiny pôjdu.

V tomto prípade jej povedali, že hodiny sú staré a už sa nedajú opraviť. A ona pred cirkevným hodnostárom kapitulovala, čo nebolo v jej prípade zvykom.

Mňa nepresvedčila, že to nejde. Kdesi vzadu v mojej hlave mi čosi hovorilo, že to musí ísť, len sa musí nájsť človek, ktorý sa vyzná a chce, aby tie hodiny šli.

Nechala som tak, a roky išli jeden za druhým a hodiny na veži ukazovali stále jeden čas.

Nedali mi pokoj. Zašla som za hodinárom, ktorý mi onehdy opravil moje hodinky. Hodinky malé, hodiny veľké, ale podstata musí byť rovnaká. Povedala som mu, čo mám na srdci, že on by to určite zvládol. Či zvládol, alebo nezvládol sa nevyjadril, povedal však, že na to nemá čas. Šla som od neho znechutená a sklamaná. On však na mňa zavolať že mi zoženie kontakt na odborníka, čo sa vežovým hodinám venuje. Ja som niekam odcestovala a pre kontakt som sa nestavila. A pomyslela som si: „Vykašlem sa, keď to nikoho netrápi, prečo práve mňa.

Raz nad večerom som zasa šla okolo, a z kostola odchádzalo viac starších mužov, mali tam akúsi brigádu. Skočila som z bicykla a šla som za nimi. Povedala som im o kostolných hodinách, že stoja dlhé roky a oni, šikovní muži určite

niekoho poznajú, kto by ich opravil, aby už konečne ukazovali správny čas. Vyhovárali sa, ako to už býva.

„Keď ste dobrí kresťania a záleží vám na vašom kostole, rozhodne niečo v tom urobíte, aby sa hodiny rozhýbali. Budem sa dívať na vežu, či ste si to vzali k srdcu. Dovidenia, majte sa dobre, a nezabudnite.“

Rozlúčila som sa s nimi. Sadla som na bicykel a rozmýšľala.

„Nemali veľa chuti. Ktovie, či o hodinách rozmýšľajú...“

Ja som také hodinky mala, ktoré tiež nešli. Sú veľmi staré a celé veky šli dobre. Potom sa niečo stalo a prestali ísť. Šla som s nimi do opravy a tiež mi povedali, že sú staré a nie sú už súčiastky na ich opravu. Tak mi povedali vo viacerých opravách.

Až raz, dorástol syn opravára, nahradil svojho otca, založil si svoje hodinárstvo. Ja som sa mu zdôverila, že mám také hodinky, ukázala som mu ich. On sa na ne pozrel a povedal: „Tie hodinky sú staré, sú vzácne a ja do nich súčiastku nemám. Ale ju zoženiem. Bude stáť dosť korún a povedal mi presnú sumu. Ak ste ochotná zaplatiť, hodinky budú opravené. Tie hodinky majú vysokú hodnotu,“ povedal.

Ja som s opravou súhlasila a zaplatila. Hodinky sa po dlhých rokoch státia rozbehli. Musel dorásť chlapec v muža, aby ich opravil.

Bola som presvedčená, že ten istý prípad je i s hodinami na veži na Námestí sv. Anny.

Neviem, kto hodiny opravil.

Pravdepodobne prišiel niekto, kto chcel, aby hodiny ukazovali správny čas, vyhľadal odborníka, ktorý povedal. Tie hodiny sú staré, na ne súčiastky už nie sú, ale ja ich zadovážim.

A je dobre, že takí ľudia sú.

V Trenčíne trvalo štyridsať rokov, než sa našli a hodiny dali do chodu.

Som spokojná, keď sa pozriem na vežu a ukazujú správny čas.

A nielen ja.

Správny čas už ukazujú – v októbri 2019 to bude sedem rokov.

Majstre, ďakujeme! Ale aj tým mužom, vychádzajúcim z kostola, že myšlienku nenechali zapadnúť, že za krátky čas našli toho správneho majstra, čo hodiny opravil a oživil, že nám ukazujú správny čas.

ERIKA CHROPEŇ TURZOVÁ

Buď hrdý!

Buď hrdý, že vo veľkých ideách snívaš!

Buď hrdý, že špinu v sebe neukrývaš!

Buď hrdý, že si úprimný!

Buď hrdý, že si myslíš slobodný!

Buď hrdý, že celým srdcom ľúbiš!

Buď hrdý, že faloš ostro kosiš!

Buď hrdý, že sa stále učíš!

Buď hrdý, že slovom múdra nemučíš!

Buď hrdý, že vieš chybovať!

Buď hrdý, že vieš dušou maľovať!

Buď hrdý, že máš myseľ otvorenú!

Buď hrdý, že neodmietaš zmenu!

Buď hrdý, že vieš prijať bolesť!

Buď hrdý, že ty si ty, nie tvoja povesť!

Buď hrdý, že chceš pochopenie darovať!

Buď hrdý, že posudok nebude panovať!

Buď hrdý, že si prijal strach!

Buď hrdý, že je z neho prach!

Buď hrdý, že si ostal pri sebe stáť!

Buď na seba hrdý každý jedenkrát!

Diamant

Z bolesti brúsenia mojich ostrých hrán

vyberám krásu nových rán!

Každý nový

Každý nový nádych.
Každý nový deň.
Každý nový čin.
Každá nová chyba.
Každé nové slovo.
Každá nová snaha.
Každé nové poučenie.
Každá nová pomoc.
Každý nový človek.

Utvára tvoj život.
Ty tvoríš okolie.
Okolie tvorí teba.
Teba robí súčasťou.
Súčasť si TY!

Boh je láska

„... mami, a čo ak ma Boh nenájde?“
„Moja drahá, Boh je dobré slovo.
Boh je dobrá myšlienka.
Boh je dobrý skutok.“

„Boh je dobro, mami?“

„Si múdra, dcéra moja.
Boh je v každom jednom z nás.“

„Ako to?“

Mama objala svoju dcéru a zašepkala:
„Boh je láska...“

Drahá mama

Ak veríš v seba, tak veríš vo mňa!
Ak veríš vo mňa, ja verím v teba!
Ak verím v teba, tak verím v seba!
Ak verím v seba, tak verím životu!

JANA JABLONSKÁ

Vyznanie

Otče náš

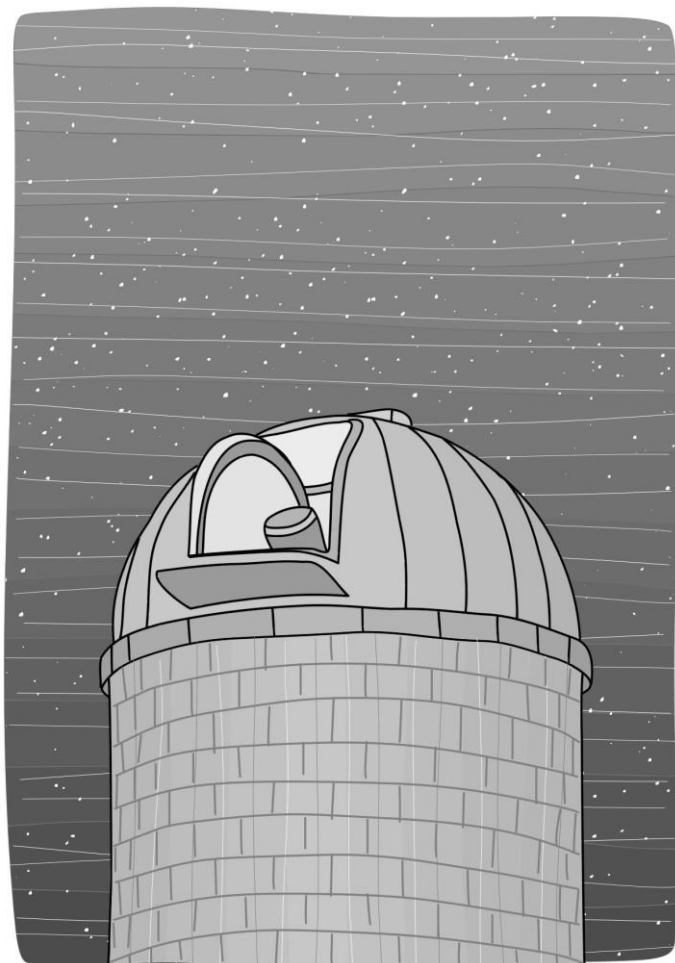
Od útleho detstva hľadám Ťa na nebesiach
Do detstva mi život naložil nesmiernu dvojité nálož
Jednou bol bolestný žiaľ v rodine
ktorého dôvod som dlho nechápala
Pamätám, ako sme Ja malý štvorročný drobec
za ruku s rodičmi s hlávkou pri ich kolenách
kráčali mlčky, nepovediac slovo „do vršku na cintorín
k hrobu bračeka, ktorého som už nepoznala

O dva roky na to hrôzy vojny
Za zvuku sirény s taškou na chrbte
tvárou do zeme držiac sa za ruky
ležali sme počas náletu, potichu sa modliac
kým sa siréna znovu neozvala, škola úkryt nemala
A doma nález v spálni rodičov po nálete
šťastie, že sme za varovného zvuku sirény
všetci z domu bežali po schodoch do pivnice
Krídlové zrkadlo v strede izby, izba už roh steny nemala
každá rodina sa do pivnice presťahovala

Snáď len kresťanská výchova
starých rodičov a rodičov, vzácnych učiteľov
náboženstva kňazov slovami:
„Situácia vojny a jej dôsledkov môže byť vyriešená
Len za dohody rešpektovania pomocou viery
Ktorá je Božou vôľou riadená“
nás deti tejto doby psychicky zachraňovala

Odkaz vzácnych slov, nádej návratu pokoja a lásky
nesmiernou silou oslovil týranú detskú dušu
vyháňal traumy z povedomia

Či sme sa v dospelosti v náročných dobách rozhodovania
riadili ich odkazom, či sme ich z podvedomia vyhľadali
či sme mali pocit vyhnania svedomiu nepomohlo
Dôsledky rozkolísania osobnosti máme v sebe
Z podozrenia nášho povedomia tíško zvonja
sú nášho svedomia stálou výbavou
V mojom živote formovali preferenciu morálnych hodnôt.
Nimi sa snažím v živote konať, sú mojou vnútornou súčasťou

MIROSLAVA JAKUBCOVÁ

Si sen

Si sen ,ktorý
sa mi sníva.
Bolí ma pohľad
na tvoje telo,lebo
to moje by ho
veľmi chcelo.
Bolia ma aj
moje slová,tebe ,
opakovala by som
ich zas a znova.

Si iba látka
čo ma skrýva.

Fantázia

Bože dobrý, pomôž mi,
v tejto ťažkej chvíli
na našej krásnej zemi.
Slniečko zapadá
a moja hlávka
omámená sa ukladá
na vankúš pekných snov.
Fantázia má krídla ,
zdá sa mi preto ,
že som morská víla
ktorá niečo skrýva.
Skrýva moju mocnú
túžbu po láske
akej na svete,
len málo jej je.

JAROSLAV JANEČKA

Snehová víchrica

(Úryvok)

Bola sobota. Peter stál pri okne a pozoroval snehové vločky, ktoré dopadali na parapet. V padaní snehu bolo niečo poetické, čo sa ťažko dalo vyjadriť slovami. Nechcelo sa mu veriť, že každá snehová vločka je iná.

Peter odstúpil od okna a náhlivo si začal baliť malý ruksak. Prechádzky prírodou počas snehovej fujavice sa pomaly stávali tradíciou, ktorú jeho brat Miloš nedokázal pochopiť. Hoci autobus do Soblahoviec odchádzal až o pol hodiny, nechcel prísť o časovú rezervu. Občas sa stávalo, že autobus prišiel o pár minút skôr, ako to bolo uvedené v cestovnom poriadku.

„Divím sa ti, že ideš do takého nečasu,“ ozval sa Miloš.

Peter mu chcel kontrovať, že on sa zase diví, prečo vstal tak skoro. Ale napokon si to rozmyslel a pokračoval v prípravách na cestu.

„Nezabudni na termosku,“ upozornil ho Miloš. „Otec ti pripravil nejaký špeciálny čaj,“ dodal po chvíli.

Peter prikývol a termosku vložil do ruksaku. Kútikom oka sledoval, ako Miloš zobral igelitové vrece s odpadkami a vybehol von, aby ho vyhodil do kontajnera pred domom. Tento týždeň mal na starosti vynášanie smetí Miloš. Zvláštne, pomyslel si Peter, lebo obvykle mu túto povinnosť pripomínal otec. S Milošom bohvieako nevychádzal. Petra, ako nevlastného brata, pokladal Miloš za votrelca, s ktorým sa v ďalekej budúcnosti bude musieť deliť o dedičstvo po rodičoch. Darmo mu Peter vysvetľoval, že keď dospeje, v žiadnom prípade si nebude nárokovať na rodičovský dom. Ubezpečoval ho, že v budúcnosti plánuje prestavať dom po starých rodičoch v Soblahovciach, kam sa mieni ako dospelý nastahovať.

Miloš mu aj tak neveril a trápil ho drobnými zlomyseľnosťami. Keď napríklad odchádzal na táborový pobyt, pribalil mu do ruksaku závažie. Alebo mu vymenil obsah školskej tašky, ktorú si Peter zbalil deň vopred.

Otec bol z Miloša nešťastný. V škole dosahoval sotva priemerné výsledky a okrem počítača sa ničomu nevenoval. Keď sa Miloš dožadoval nového výkonnejšieho počítača, otec v tom uvidel svoju šancu. Milošovi sľúbil, že nový počítač dostane až potom, keď sa zapíše do nejakého školského záujmového krúžku alebo keď vstúpi do nejakej spoločenskej organizácie či klubu a vydrží

tam aspoň pol roka. Zaskočený Miloš premýšľal, čo s tým. Do školských krúžkov sa mu nechcelo, lebo so spolužiakmi sa nebratril. Do skautingu vstúpiť nechcel, lebo tam bol Peter. K turistom sa nepridal, lebo sa obával, že bude musieť chodiť na dlhé túry. Napokon si vybral klub bylinkárov. Nedávno ich videl na lúke pod lesom a bol presvedčený, že bylinkári nechodievajú ďaleko. Prerátal sa. Bylinkári veľakrát chodievali na dlhé túry podobne ako turisti. Stalo sa však niečo nečakané. Po pár mesiacoch začala Miloša práca v bylinkárskom klube baviť. Tešilo ho, keď sa mohol pred otcom pochváliť, že pozná aj bylinky, o ktorých Peter veľa nevedel. A tak sa stalo, že Miloš dostal nový počítač. V jeho ovládaní sa dokonca vyrovnal Petrovi.

Po dvoch hodinách cesty začal Petra trápiť smäd. Pollitrovú termosku už dávno vyprázdnil, smäd ho trápil aj potom, keď zjedol jablčko. Utešoval sa tým, že v blízkom potoku je dosť pitnej vody, lebo prameň bol neďaleko.

Vietor zmenil svoj smer, vyslobodil zo zajatia zubaté slniečko a rozkýval konáre stromov, ktoré vrhali nepokojné tieň na snehovú prikrývku. O pár minút sa opäť zatiahlo a vietor zosilnel. Petrovi sa zdalo, že ho niekto sleduje. Keď sa otočil, uvidel iba chodník, vyznačený jeho vlastnými stopami. Napriek tomu podvedome pridol do kroku. Keď došiel k potoku, zmocnila sa ho podivná eufória. Bolo to niečo podobné, ako keď prvýkrát v živote ochutnal alkohol. Začal strácať pojem času, mal dokonca pocit, že je súčasťou snehovej metelice, že snehové vločky prenikajú jeho telom a pokračujú ďalej, akoby pre nich nepredstavoval žiadnu prekážku. Biele vločky hnané vetrom začali pred ním vytvárať podivné obrazce. Odrazu zbadal pred sebou vo vzdialenosti niekoľkých desiatok metrov ženskú postavu v bielych svadobných šatách. Biely závoj jej povieval vo vetre a zakrýval jej tvár.

„Zuzka?“ zašepkal.

Odrazu bol presvedčený, že je to Zuzka. Hoci už dávno prišiel na to, že Zuzka je doňho zamilovaná, pre neho bola iba skautskou sestrou a vernou kamarátkou. Uvedomoval si, že Zuzka mu bola oporou v ťažkých životných chvíľach. Mal ju rád, ale nemiloval ju.

Namiesto logickej otázky, čo robí Zuzka v svadobných šatách v snehovej fujavici, ho trápilo niečo iné. Teraz, keď sa Zuzka ide vydávať, čo bude s naším priateľstvom? Bude mať na mňa čas? Alebo sa bude venovať iba manželovi? Začal sa v ňom šíriť nepríjemný pocit, že ju stráca.

Nech už bude pravda akákoľvek, rozhodol sa Zuzku varovať. Musí ju upozorniť, že v tenkých svadobných šatách na otvorenom priestranstve môže ľahko

prechladnúť. Okrem toho cítil, že jej musí povedať niečo veľmi dôležité, hoci si momentálne nedokázal spomenúť, čo by to malo byť.

Keď sa za ňou rozbehol, zdalo sa mu, že sa od neho vzdáva. Náhlivo a bez premýšľania zhodil z ramien ruksak a následne aj vetrovku. Hneď sa mu bežalo ľahšie. Prežíval podobné pocity ako tibetskí lámovia ovládajúci cvičenia lung-gom. Zdalo sa mu, že sa jeho nohy prestali dotýkať zeme, zdalo sa mu, že kľže priestorom veľkou rýchlosťou iba niekoľko centimetrov nad zemou. Keď začal Zuzku dobiehať, odrazu sa mu zatočila hlava, spadol do snehu a stratil vedomie.

Nemal ani potuchy, koľko času bol mimo. Prebudila ho zima a podivný rytmický zvuk. Vzápätí si uvedomil, že od zimy mu cvakalo zubami. Čo to bolo? Čo sa to so mnou stalo? premýšľal. Pomaly, krôčik po krôčiku sa mu začali vybavovať prežité udalosti. Necelých päťdesiat metrov od miesta, kde stratil vedomie, našiel svoju vetrovku. Kúsok ďalej objavil aj ruksak. Mal šťastie, že to všetko nezasypal sneh. S hrôzou zistil, že si doma zabudol mobil. Keď v ruksaku objavil kompas, spokojne si vydýchol. Zorientoval sa a zamieril najkratšou cestou do Soblahoviec. Kráčal mlčky a zhlboka dýchal. Vietor víril snehové vločky, ktoré sa mu usádzali na obočích a mihalniciach. Keď dorazil do dediny, zistil, že autobus odchádza až o hodinu. Peter sa rozhodol, že čakanie strávi v neďalekej krčme. Hoci bola plná hostí, našiel si voľné miesto kúsok od okna v blízkosti radiátora. Do nosa mu udrela lahodná vôňa čaju a rumu.

Keď sa pri ňom zastavil hostinský s otázkou, čo si želá, Peter bez premýšľania odvetil: „Prosím si čaj s rumom.“

„A máš už osemnásť rokov?“ spýtal sa ho hostinský.

„Nie. Nemám. Ale som celý premrznutý,“ odvetil Peter.

Hostinský si premeral uzimeného Petra, zamyslel sa, potom sa sprisahanecky k nemu naklonil a riekol: „Vieš, nechcem mať žiadne nepríjemnosti. Urobíme to takto: štamprlík rumu ti nepozorovane nalejem priamo do čaju a tak ti ho aj prinesiem. Nechcem, aby mi niekto vyčítal, že nalievam alkohol mladistvým.“

Tak sa aj stalo. O pár minút mal Peter pred sebou pariaci sa čaj ochutený rumom. Chlipkal horúci nápoj a bojoval so spánkom. Odrazu spozornel. Štvorica mladých ľudí, ktorá sa len pred chvíľou nahnula do krčmy, sa rozprávala o snehovej víchrici. Jeden z nich kamerou natáčal zvyšnú trojicu: dvoch chlapcov a jedno dievča.

„Dlho hroziaca katastrofa sa konečne prihodila,“ povedal blondý chlapec a dramaticky sa odmlčal.

„Tak nás už nenapínaj a povedz, čo sa stalo kapitánovi,“ vyzval ho jeho sused a potriasol hrivou červených vlasov.

Petra sa zmocnila zvedavosť. Nedbal na to, čo povedia ostatní hostia, postavil sa a podišiel k štvorici mladých ľudí. Odhadoval, že nemajú viac ako dvadsať rokov. Zastavil sa kúsok od ich stola, privrel oči a načúval.

Blondavý chlapec pokračoval: „Myslím, že kapitán zabudol na moju prítomnosť a fascinovane hľadel do diaľky cez snehovú víchricu, ktorá naberala na sile. Podľa zmeny v jeho postoji som si uvedomil, že kapitán niečo spozoroval. Podišiel som k nemu. Dychtívim pohľadom hľadel na niečo, čo vyzeralo ako ženská postava, ktorej chýbala tvár. Obrysy postavy sa menili podľa toho, ktorým smerom sa hnala víchrica...“

Takže to, čo som videl ja, pomyslel si Peter, bola zrejme skutočnosť.

„Už idem, moja, už idem, zvolal kapitán a...“

„Sú dobrí, čo povieš?“ ozvalo sa spoza Petrovho chrbta. Keď sa otočil, zbadal dospelého človeka, ktorý ho priateľsky objal okolo ramien. Neskôr sa dozvedel, že má do činenia s pánom farárom

„To, o čom hovoria, sa skutočne stalo?“ spýtal sa Peter.

„Ale kdeže. Nacvičujú si rozhlasovú hru, ktorú napísali na motívy poviedky od sira Arthura Conana Doylea. Poviedka sa volá Kapitán Polárnej hviezdy. Skôr by som povedal, že nejde ani tak o hru, ale o akúsi jednoaktovku. Ako som spomínal, pôvodne to mala byť iba rozhlasová hra, ale napokon sa rozhodli, že si všetko natočia aj videokamerou. Sú to študenti herectva a takouto formou chcú prispieť do kultúrneho programu, ktorý pripravujeme na jubilejné výročie založenia Soblahoviec.“

Až teraz si Peter bližšie prezrel trojicu študentov. Prekvapilo ho, že dievčina mu svojím výzorom a gestami pripomínala Zuzku.

Sklamaný Peter sa pobral naspäť k svojmu stolu. Pán farár si k nemu prisadol a rozhovoril sa o tom, čo všetko chystajú na oslavy. Peter ho zo zdvorilosti počúval. Keď skončil, Peter sa ho spýtal: „Rád by som sa vrátil k vašim študentom. Tú hru natáčajú iba vnútri alebo aj vonku?“ Pán farár sa zamyslel a potom riekol: „Neviem. Ale predpokladám, že aj vonku.“

Pár minút pred príchodom autobusu sa Peter s pánom farárom rozlúčil a prisľúbil mu, že na oslavu sa určite príde pozrieť.

Autobus bol poloprázdny. Peter sa posadil k oknu a premýšľal. Čo sa to so mnou stalo? Bol to sen, vidina, chorobné halucinácie alebo skutočnosť? Nech sa akokoľvek namáhal, nič rozumné mu nenapadlo. Aby sa pohol z miesta,

v duchu si premietal, čo všetko robia románoví detektívi, keď sa im nedarí. Všeobecných rád bolo požechnane. Jedna z nich hovorila, aby ešte raz prešiel všetky dôkazy. No dobre, dôkazy, ale aké? Ľutoval, že potom, ako sa prebral z bezvedomia, nešiel skontrolovať stopy, ktoré po sebe musela zanechať Zuzka. Namiesto toho sa pobral najkratšou cestou do Soblahoviec. Niektorí detektívi sa držali zásady, že keď nevieš pohnúť s prípadom, treba sa vrátiť na začiatok. Peter sa rozhodol vyskúšať aj túto možnosť.

Hovorí sa, že premýšľanie bolí. Petra bolelo dvojnásobne. Okrem spomaleného myslenia mu v hlave pracovala kováčska dielňa. Napriek tomu nútil svoje mozgové bunky do činnosti. Pomrivil sa na sedadle, privrel oči a tak, ako to mal vo zvyku, občas nečujne pohyboval perami. Nechtiac tak napodoboval známeho románového detektíva Nera Wolfa. Pred Petrovým vnútorným zrakom sa odvíjalo kľbko udalostí dnešného dňa.

Keď autobus zastavil v Hanušovciach, už vedel.

Jediná nezodpovedaná otázka, ktorá ho trápila, znela takto: pracujú smetiari aj v sobotu?

Peter vystúpil z autobusu a zrýchlil krok. Namiesto toho, aby vošiel do domu, zastavil sa pri smetiarskom kontajneri. Naddvihol poklop a začal sa prehrabávať v jeho útrobách. Poľahky našiel fialové igelitové vrecko, ktoré dnes ráno vyhodil Miloš. Vysypal ho na kamennú dlažbu a rozhrnul jeho obsah. Keď našiel, čo hľadal, trpko sa usmial. Svoj nález vložil do papierového vrecúška a dal si ho do vrecka nohavíc.

Vošiel do domu a zamieril do svojej izby v podkroví. Zhodil ruksak a potom podišiel k svojej knižnici. Vybral najobjemnejšiu knihu a začal v nej listovať. Poľahky našiel hľadané informácie.

Vzdychol si a potom zamieril do Milošovej izby na prízemí. Miloš ako obvykle sedel pri počítači a hral nejakú počítačovú hru.

Namiesto pozdravu Peter spustil: „Tak čo, Miloš, už si spokojný?“

„Nerozumiem,“ odvetil Miloš. „O čo ide?“

„Toto je naposledy, čo si mi niečo vyviedol,“ mrazivým, ale pokojným hlasom riekol Peter.

Miloš spozornel. Napokon zo seba vysúkal: „A čo som ti mal podľa teba viesť?“

„Durman obyčajný. Ten čaj mi nepripravil otec, ale ty!“ vyštekol Peter.

Miloš onemel od prekvapenia. V jeho tvári sa zrkadlilo priznanie.

Peter pokojne stál a mlčal.

Miloš napokon prehovoril: „Ako, ako si na to prišiel?“

„Jednoducho. Po prvé: prekvapilo ma, že si vstal tak skoro. Po iné soboty spíš až do desiatej. Po druhé: prekvapila ma tvoja starostlivosť, keď si mi pripomenul, aby som nezabudol na termosku s čajom, ktorý mi údajne pripravil otec. Po tretie: ešte nikdy som ťa nevidel dobrovoľne vynášať smeti. Obyčajne ti to musel otec pripomenúť. No a po štvrté: toto som našiel v smetiarskom kontajneri,“ riekol Peter a na Milošov počítačový stolík vysypal obsah papierového vrecúška, ktoré vybral z vrečka svojich nohavíc. Okrem čiernych semienok tam bola aj časť tobolky, ktorá dokazovala, že ide o durman obyčajný.

Peter sa nadýchol a pokračoval: „Ako určite vieš, ide o halucinogénnu drogu. Obsahuje hyoscyamín, atropín a skopolamín. Mohol si ma aj zabiť!“

„Tak to teda nie! Nie som zabijak. Iba som chcel, aby si vyskúšal, aké sú jeho halucinogénne účinky. Namiešal som ti iba primeraný koncentrát. Mám s tým určité skúsenosti,“ obhajoval sa Miloš.

Peter mu chcel oponovať, že každý ľudský organizmus je iný a každý reaguje na drogu ináč. To, čo je pre niekoho primeraná dávka, iného človeka by mohlo aj zabiť. Napokon iba zlostne mávol rukou a opustil Milošovu izbu. Rozhodol sa, že si to s Milošom vybaví neskôr.

Viac než Milošova zlomyseľnosť ho trápilo niečo iné. Bola to Zuzka.

BLANKA KOVARČIKOVÁ

Dejiny sú rozprávky o skutočných ľuďoch alebo Skutočný príbeh vynikajúceho rozprávača Pavla Dvořáka

Ak by som ešte pred pár rokmi mala odporúčať študentom nejakého výborného znalca dejín, určite by som k našim myjavským – už nežijúcemu pánovi Jánovi Bielickému z gymnázia a pánovi Michalovi Dugáčkovi z priemyslovky priradila najslávnejšieho z tejto trojice spisovateľa PAVLA DVOŘÁKA... Mala som tú česť osobne ho stretnúť v roku 1150. výročia príchodu vierozvestcov Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu. V tom roku 2013 sa aj vďaka nemu potvrdila na Kopčanoch, v Bojne, Devíne, no aj iných miestach i prítomnosť starších slovanských kultúr. A práve počas tejto jeho senickej „prechádzky dejinami“ som si uvedomila, čo ma vždy lákalo na tom ťažkom dejepise, ktorý som učila vyše 30 rokov. To mi pripomenul tento vzácny človek, keď na slová pracovníčky tamojšieho úradu „Teraz bude prednášať...“ zareagoval: „Prednáška, však ja ani nepoznám jej pravidlá, ja Vám budem rozprávať príbehy“ Keď som čítala jednu z jeho prvých kníh *Máte radi Matušku?* v tých krásnych rokoch Dubčekovej jari, vôbec som netušila, že ju napísal historik. Skôr som ako obdivovateľka humorných kopaničiarskych poviedok od Zuzky Zgurišky, vydatej za Jaroslava Dvořáka, odhadovala, že je to jeden z ich synov. A takisto o pár rokov neskôr som tiež ani netušila, že môj obľúbený dievčenský románik *Fúkni do púpavy* napísala jeho prvá manželka Helena.

„História je poznaná minulosť, nič menej a nič viac,“ hovorieval tento známy historik, spisovateľ, publicista a vydavateľ. V ústnom či písomnom podaní Pavla Dvořáka však neboli dejiny len suchým súhrnom faktov a dátumov. Dokázal ich vzrušujúco a pútavo podávať cez príbehy, nadchnúť pre ne množstvo laikov, ale i budúcich profesionálov.

Pavel DVOŘÁK sa síce narodil ako český občan 13. mája 1937, no ako dvojročného ho zobrali v zime 1939/ rodičia na Slovensko. Nevyrastal v zlých podmienkach, aj rodinné zázemie mal dobré – matka, herečka plzenského divadla a otec – technik, elektrikár Škodových závodov Plzeň.

„Moji rodičia? Bola to veľmi šťastná symbióza.... Mama sa starala o moju a

bratovu výchovu. Učila nás kultúrnosti a láske ku knihám. A otec ako technik ma naučil remeselnej zručnosti a presnosti a keď som sa neskôr stal autorom literatúry faktu, rodičia sa na tom výrazne podpísali – mama na literatúre, otec na faktoch...”

No prichádzajúca vojna aj im ako mnohým rodinám zmenila život.

Tu začína aj prvý jeho osobný príbeh: DETSTVO.

„Pretože otec vedel dobre po nemecky, škodovka ho využívala v nemecky hovoriacich oblastiach. Keď Sudety obsadil Hitler, ušli sme v rýchle zohnanom aute z Plzne do Prahy...”

Tam mali rodinný azyl vďaka starému otcovi, novinárovi, spisovateľovi a politikovi. Krátko po vyvrazení Lidic zomrel, pretože podľa rozprávania rodičov neunesol tú hrôzu, a tak ho malý Pavlík poznal len z fotografií.

„Otca preložili do Košíc, lenže tam čoskoro prišiel Horthy na bielom koni, nasledoval útek do Prešova, z Prešova ho presunuli do Bratislavy a tam sme za ním prišli všetci s mamou Martou a bratom Františkom“. A práve tu nastala u nich zaujímavá situácia: kým rodičia sa zhovárali po česky, bratia – kvôli kamarátom či školám ? - komunikovali po slovensky.

Česko-slovenské porozumenie mu zostalo aj voči priateľom natrvalo. Dokonca aj prvá knižná séria Odkryté dejiny je česko-slovenská. Spracoval dejiny Veľkej Moravy, československého paleolitu a neolitu. Potom sa síce stále viac sústreďoval na slovenskú, respektíve aj uhorskú históriu, ale vnímal ju v česko-slovenských i medzinárodných súvislostiach.

Druhým jeho životným príbehom bola LÁSKA K DEJINÁM.

Dejiny ho zaujímali ešte skôr, ako vedel, čo to vlastne je. Stále dookola si napríklad čítal Dumasových Troch mušketierov, ktorých nevnímal ako historický román, bol len unesený predovšetkým príbehom a takto to uňho zostalo. Jeho veľkými vzormi sa stali vďaka knihám Jaroslav Foglar a Vojtech Zamarovský, ale upúťali ho aj myšlienky a filmy Jána Wericha..

„Úplne ma očaril Cisárov pekár a pekárov cisár, pri ktorom som prvý raz zistil, čo je to história, keď sa podáva s humorom a s romantikou.“

Slobodne brázdil Slovensko, ktoré, napriek tomu, že bol pôvodom Čech, miloval a považoval za svoj domov.

„V čase Víťazného februára... bol oficiálnou literatúrou Pavlik Morozov, ktorý udal svojho otca, a preto bol hrdinom pionierskej organizácie. My sme však čítali mayovky a najmä foglarovky. Práve tie ma nabili túžbou odhaľovať ta-

jomstvá ľudí, ktorí už dávno nežijú Jaroslav Foglar... ma sformoval. Pod jeho vplyvom sme začali chodiť na čundre a s mojimi deťmi to robíme dodnes. Vezmeme sa a splavujeme Váh a Dunaj...”

Aj preto nedokončil gymnázium, prešiel na Filozofickú fakultu UK v Bratislave na odbor histórie, ktoré absolvoval roku 1960. V nasledujúcich rokoch – podobne ako iní mladí muži - nachádzal i strácal nové lásky. Niektoré zostali, iné nie. Láska k histórii mu zlomila srdce počas štúdia na socialistickej vysokej škole, keď mu vyhodili obľúbeného profesora Ondroucha, lebo vraj „nejavil záujem o štúdium marxisticko-leninskej teórie, ani o ideologické a politické otázky,“ a Pavel ako absolvent musel zmeniť tému ním konzultovanej svojej diplomovky o staroveku...

Príbeh č. 3: NOVINÁR NA ÚTEKU

Vysokú dokončil, no rozhodol sa venovať radšej novinárčine. Každý týždeň chodil na motorke z Bratislavy do Košíc do svojej redakcie. Na motorke sa vydával za príbehmi, ktoré potom na stránkach novín rozprával čitateľom. Pracoval vo viacerých periodikách na Slovensku i v Čechách, denníku Práca, týždenníku Nové slovo, vo vydavateľstve Opus, v Historickom ústave SAV v Bratislave či v Archeologickom ústave SAV v Nitre, nejaký čas tvoril v slobodnom povolání.

„Denník Práca bol pre mňa obrovská škola, redakcia bola na vysokej profesionálnej úrovni a dostal som dobré základy. Keď som v roku 1963 odišiel pracovať do filiálnej redakcie do Košíc, naučil som sa samostatnosti, láske k reportáži a tam som sa naozaj stal novinárom...”

Ďalšou jeho etapou bol ZROD ROZPRÁVAČA PRÍBEHOV

Cez rozhovory na archeologických náleziskách sa vrátil znova k histórii, no v inej forme, ktorú prezentoval čitateľom a divákovi ako príbehy obyčajných ľudí v prostredí neobyčajných dejín. Začalo to knihami o Bratislave a ďalšími desiatkami napísaných kníh. Doménou jeho záujmu zostali najstaršie dejiny nášho územia, ako to potvrdzuje prvý zväzok širšieho cyklu, nazvaný *Stopy dávnej minulosti 1. Slovensko v praveku*, v čase svojho vzniku považovaný za udalosť na našom knižnom trhu. Príbehy vyrozprával aj cez stovky natočených televíznych scenárov, tisíce besied, rozhovorov či stretnutí s čitateľmi a milovníkmi histórie.

„Históriu ponúkam i veľmi jednoduchým ľuďom, ktorí nemusia mať vedomosti. Dnes sa riadim sloganom: Príbeh ako alfa a omega slovenských dejín a príbehy sa ľuďom páčili od nepamäti. Vytvoril som si vlastnú knižnú aj filmovú

cestu. Myslím si, že teoretici sa smejú, keď hovorím o filmovom rozprávaní, ale ja to považujem za svoj žáner.“ A takýmto rozprávačom príbehov zostal do konca života. K dejinám pristupoval svedomito, zodpovedne, nenárokoval si patent na jediný správny výklad.: „Bolo to tak, alebo to mohlo byť úplne inak?“ - vravieval na záver nielen svojich filmov....

Nesmieme vynechať ani dôležitú etapu jeho života: SÚKROMIE.

Svoje srdce v tejto oblasti – ako pred ním básnik Kollár – rozdelil na dvoje: Naplno sa vždy venoval obom svojim veľkým láskam: láske k rodine a láske k histórii. Svoju mladú rodinu zakladal s prvou manželkou spisovateľkou Helenou.. Jeho dvojaké „dobrodružstvo“ trochu spomalila až prvorodená dcéra Barbora, dnes novinárka, autorka rodinnej spomienkovej kroniky Tatove odkryté dejiny. Krátko po nej nasledoval syn Jakub, nielen budúci dizajnér a fotograf, ale aj otcov verný spolupracovník. Na nich si zakladal jeden veľmi dôležitý príbeh: „Rodina pre mňa znamená absolútne všetko.“

PRÍBEH ŠŤASTIA

Najkrajší príbeh ho zasiahol a čakal v zrelom veku. Keď si myslel, že láska sa mu obrátila chrbtom po rozpade prvého manželstva, našiel ju opäť v manželstve novom. Daniela bola rovesníčkou jeho dvoch detí a najlepšou kamarátkou jeho dcéry. Prekonal predsudky typu: „tá si ho berie pre slávu a pre peniaze... ten sa zbláznil“. Keď sa Dvořákovci brali, Pavel bol vtedy chudobný ako kostolná myš. Museli sa spolu naučiť žiť – ako všetci. A keď sa na seba hnevali, mali svoje zvláštne znamenie: jeden ukázal skrížené ukazováky a ten druhý musel okamžite prestať s hnevom. „To je záväzné. Trestné,“ hovoril so smiechom. „Boli sme si asi súdení, len ja som mal strach z toho vekového rozdielu. Ona vôbec.“ Vzájomne sa dopĺňali. Daniela doštudovala a pod jeho prísny, no priateľským dohľadom začala sama tvoriť, kde sa jej doménou stal stredovek. A Pavel? Vytvoril novú rodinu so ženou svojho života. Spoločne rozšírili už existujúcu o jazykovo nadanú dcéru Katarínu a syna Pavla, dnes ženatého a úspešne pôsobiaceho v Číne. Mali tak dva páry detí, ktoré by si mohli byť rodičmi a žiadnemu z nich to neprekážalo. „Tie veľké a malé deti sa naozaj milujú.“

Príbeh, ktorý vytvára PRAVÝ DOMOV

Keď v Budmericiach kúpil Dvořák v roku 1972 starý dom, postaral sa o záchranu tejto ľudovej architektúry a začal ho renovovať, nikto nechcel veriť, že sa mu to podarí: „Bol v hroznom stave. Všetci susedia mi hovorili, aby som

doviezol buldozér, zbúral ho a postavil nový štvorec... Ved' dnes ľudia nechcú bývať v starom..." No nebol by človek na svojom poste a na správnom mieste, keby sa mu to napokon nepodarilo. Nastáhoval sa tam aj s novou rodinou. Dokonca tam neodmysliteľne pribudlo aj množstvo zvieratiek. Od r. 1991 tu založil a do konca života viedol vlastné Vydavateľstvo RAK, ktoré sa venovalo prezentovaniu prameňov k dejinám Slovenska a Slovákov, memoárovej literatúre, ale aj vydávaniu jeho i manželkiných kníh i ďalších spisovateľov žánru literatúry faktu.

Zrenomovaný dom aj napokon dvakrát získal ocenenie za príkladnú obnovu a bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Pred ním dnes stojí socha Jána Nepomuckého, ktorého, rovnako ako dom, zachránil práve Pavel Dvořák. Aj ona má vraj svoj príbeh. A preto majú ľudia radi jeho štýl rozprávania, lebo v ňom spočíva jeho filozofia života a práce. Vysvetlil to raz jednoducho:

„Nie som zberateľ vecí, ale príbehov a spomienok,“ Takou vecou s príbehom je preňho napríklad drevený kríž, ktorý preňho vyrobil starý majster Štefan Melich z Detvy. Má rád aj sošku neandertálky Evy, lebo mu pripomína zážitok z besedy, na ktorej ju dostal do daru...

Príbeh posledný: TVRDÉ SKÚŠKY OSUDU A KONIEC

Ťažko niesol rozvod s prvou ženou, no tá najväčšia rana ho zasiahla, keď mu umrel jeho prvorodený syn Jakub na rakovinu. Jeho syna, skromného otca troch detí, len zasvätenejšia verejnosť poznala ako fotografa až cez knihy jeho otca. *Prvá až Piata kniha o Bratislave a Stopy dávnej minulosti 1-7* sú série kníh plné Jakubových fotografií. Aj vďaka nim vyhrávali súťaže o Najkrajšiu knihu Slovenska a získali cenu UNESCO či Ministerstva kultúry. Jakub kvôli nim chodil po archívoch a depozitároch, hľadal a nachádzal historické artefakty - fotografoval ich tak, že opäť žiarili vo svojej kráse.

„Kubko je vraj na lepšom mieste. Táto myšlienka nás má držať šťastných, aj keď tu už nie je. Tak ako si to on sám želal na smrteľnej posteli. U mňa to ale nefunguje. So smrťou syna sa nedá zmieriť. Treba sa s tým naučiť žiť. Učím sa žiť bez Kubinka. Ale je to strašne ťažké.“

Žiaľ sa to nikdy nenaučil. Necelé dva roky po smrti svojho syna sa za ním aj on vydal na večnú cestu 21. 12. 2018 v svojich milovaných Budmericiach. Nám neostáva, než byť tomuto dlho neprekonateľnému rozprávačovi príbehov vďační za dary, ktoré nám za svoj krásny a dobrodružný život zanechal. Príbehy, ktoré nám po ňom zostali, sú také ako jeho rodina: plné skutočného života...

MARTIN LANČARIČ

Na rozlúčku, na stretnutie

(Venované bývalej kolegyni Dominike E.)

Odchádzaš, a hoci odchod často bolí
ako krátke, silné kopnutie,
ktoré i človeka v letargii skolí,
pre mňa tvoj odchod je isté vnuknutie.

Pre mňa tvoj odchod je snom, ktorý si zvolí
ospalý človek, keď príde zívnutie.
Znamená nádej, že raz sa z chladných polí
vráti späť leto – len nádych, kýchnutie,

a spomienka vkročí do mojej prítomnosti.
Ja privítam znova tých starých, známych hostí.

Vlastne len hosťa, kým „staroba“ je frázou.
Čakal som dlho na nové stretnutie.
Pocitu v srdci sám neviem pridať názov,
nenávidím však piesne labutie.

A práve slová pred rozlúčkou sú tie,
ktoré vždy myslia na stretnutie.

Preto keď viem, že odchod často bolí,
presvedčí ma to krátke vnuknutie.
Rozlúčka mnohých poznačí a skolí,
avšak ja čakám na nové stretnutie...

Pre koho?

Pýtam sa často stien v mojom byte:
Pre koho píšem vlastné verše?
Zavretý ako v atómovom kryte
prestal som myslieť na rešerše...

... prestal som myslieť na korektúry.
Pre koho vlastne každý deň tvorím?
Tlačia sa na mňa plesnivé múry.
Bojím sa, že raz v plameňoch zhorím.

... v plameňoch, ktoré horúčka spúšťa.
Pre koho píšem tieto slová?
Lenivý čas ma neopúšťa.
Farba stien je už šarlátová.

Zdá sa, že príliš nesmelo píšem.
Pre koho sú tie básnické kúsky?
Je ťažké vyliezť zo sivej skrýše –
zo sveta, ktorý je mi tak úzky...

Napokon nádej dodá mi silu
pretvoriť v sebe to, čo ma dusí.
Veď ak mám na zmenu jedinú chvíľu,
treba s ňou urobiť to, čo sa musí...

MARTA MALÁNIKOVÁ

Čo je život

Detstvo je ako vánok jemný.
Mladosť je ako veľké búrky,
život dospelých víchor silný.
Uragán je zas vek seniorský.

V manželstve máme byť verný,
čestný a na to vždy myslí!
Človek od Boha je silný,
zdoľávať aj tieto živly.

V živote,
keď nás búrky kdekoľvek zavejú,
spomienky
na detstvo, každého vždy zahrejú.
Pre niekoho
sú aj vzpruhou do nového dňa,
pre iných
spomienka, zážitok z krásneho sna.

Motto

Poézia je
- balzam pre dušu
- ukludňuje myseľ
- zjemňuje city
- oslovuje charakter
- obohacuje predstavy
- človek je vnímavejší
- s ňou spoznáva
krásu slova

Za národ slovenský

(Venované 100. výročiu narodenia A. Dubčeka a jeho rodnej obci Uhrovec)

Neďaleko, cez pár vrchov,
krásnych dolín, je tam známa obec.
Bola som tam,
celá moja rodina, menuje sa Uhrovec.
Vždy, aj keď sme viackrát
prišli tam, navštívili známy, rodný dom,
dvoch slovenských
junákov, vieme, obaja sa narodili v ňom.

Prvý, menom Ľudovít,
veľký bojovník za našu reč rodnú,
druhý bol Alexander,
ukázal svetu cestu žitia novú.

V devätnástom storočí
bol prísny zákaz slovensky hovoriť,
všade aj v školách,
len po maďarsky, čo sa nedalo hneď splniť.
Palica, tá bola výchovný
prostriedok, strach aj plač pre oči.
Deti veľmi trpeli,
nebolo zákona, žiadnej pomoci.

Je to jedno, či sa
narodíme v krajine v strede Európy,
či viac na východ, na západ,
sever, juh, kde sú horúce trópy.
Zem je krásna, bohatá
a veľká pre všetky Božie stvorenia,
prečo ľudia konajú
až za hranicu slušného správania?

V minulých storočiach
boli vždy rozdiely, páni a chudoba .
Tá žila vo veľkej
biede, pevnej viery. Väčšina národa
mala hlad, zimu, malé
polička, chudobné, biedne domčeky,
aj tak, náš Junák prvý,
dal život svoj za nás, národ slovenský.

Druhý junák –
Alexander, také meno rodičia mu dali
a od detstva
slovenskú náтуру v jeho srdci uchovali.

Prišiel pravý čas,
ako šíp vyletel hneď do prvého radu.
Jeho túžbou bolo
pomôcť za slobodu, práva svojmu ľudu.
Roky šliapať
po zákonoch bytia, to bolo ľuďom priveľa,
ver, vo veľkých zástupoch
viedol odhodlane národ do „boja“.

Tento nečakaný
protest nazvali „Nežná revolúcia“.
Padol starý režim,
vieme, aj viera ľudí mu prekážala.
Vtedy, bol to prejav
všetkých na vysokom stupni správania sa,
s dobrou vôľou, s túžbou
po slobode, mieri, chceli dohodnúť sa.

Mnohých krajinách sme žili
v tábore mieru, ako nechceli.
Do ulíc vyšli, svoj
nesúhlas s jednou stranou tak vyjadrili.

On vyšiel z ich radu,
správny smer slovenskému ľudu ukázal,
preto nás aj v Moskve
odhodlane, čestne, hrdo obhajoval.

Štyridsaťštyri rokov mali
sme sovietsku strechu nad hlavou.
Ľud povstal za svoje
práva, pokračovať v žití svojich predkov.
Z dňa na deň
sa nám zmenila Európa, naše mestá, celý svet.
Pýtam sa, „prečo každý
Junák tragicky zomrel, navždy ho niet?“

Bio prosba

Pre človeka
tu na zemi, je to zatiaľ nemožné.
Pre vesmírne
bytosti možno to je samozrejmé.
Náš pohľad
denne letí aj do diaľav nekonečných,
Oni, zisťujú si
čo to o bytostiach pozemských.

Človek aj keď
na mesiaci urobil už prvý krok,
vieme, až budúcnosť
nám to dokáže, nie však o rok,
či sa splnia
túžby naše, žiť na inej planéte.
Dnes? Zatiaľ je to
ešte nemožné, čo všetci viete.

Vďaka vedcom,
bez rozdielu viery kráčajú len vpred,
splniť sny ľudstva,
možno že náročnejšej práce niet.
Pre obyčajných
ľudí je to zázrak veľký, iste.
PROSÍME Vás, nech sú
výskumy pre našu zem „čisté!“

Zem je rodná
planéta každému z nás, dnes aká si?
Ako sa správame
k Tebe? Len pravdu povedzme si!
Je nás už veľa,
čo sa nám srdce stisne bolestne
nad tým, čo dokážu
dnes naše skutky trestuhodné.
Aké je to naše
správanie k prírode, vôkol nás?
Ak chceme čistú vodu
piť, čistý vzduch, najvyšší čas
prestať robiť kopy
plástov, ver', už dnes si škodíme.
Žiť bez stromov, vtáčkov,
zvierat, tvorstva v mori nemôžeme.

Dnes PROSÍME
všetkých tých, čo nevedia si rozkázať,
aby ich ruky
prestali rodnú zem znečisťovať.
Všetko, čo sa deje
v prírode, môžeme sa poučiť,
jej zákony nás
chránia a môžu nám i uškodiť.

ĽUBOŠ MARETTA

Nevinnosť

Šaty len z bielej má v jasote svitu
nosí ich potichu v plachosti jemne
v nehe si ustelie, rada si zdriemne
bolesť čo na duši láskou prikrytú.
Únavu oddychom zabije zdarne
zákerne zvonka však trápnoťou bitá
ľahkosťou peria len v obrane sýta
vzdajú sa pred ňou aj plné kasárne.
Neplače, nevzlyká, s úsmevom chodí
kroky z rán obkuká baletkám ladné
do erbov vo zlate tepú ju rody.
Čistotou citom len bez biču vládne
aj kaly bez újmy ľahkosťou zbrodí
víťazstvo k žitiu má dôvody pádné.

Ranená

Ublížil temnotou Tvojej som duši
do srdca zarazil čepele telo
v citoch to negáciou horko zovrela
náklonnosť absenciou prítomnosť tuší.
Smútok sa nadržo miestami plazí
oči tmou zakryté o prázdne vedia
nemota usvedčí strápené média
rozvrat zas bagruje vnemom dorazy.
Jazvy chcem pofúkať v závoji chrasty
pohladiť po líci, slovo len nežné
hostiteľ láske byť viac ako častý.
Noha nech na pleciah bolesť si vezme
hojením nech krásou bujnejší zrasty
nech bozky kvitnúce zase sú bežné.

Človek

V taške si nosieva sny, túžby, tiene
iskrou sa rozžiarí v hynutí temna
v citoch sa kúpava, pena tam jemná
láska mu v zástupe prípravou drieme.
Do žitia zarytý s fantáziou v kvete
kanister s palivom stále má plný
nádejam v beztiaži želaní splní
päste má keď treba tvrdo zovreté.
Krásou sa napája v oáze klúdu
dočiahol rád by tak až na dno samé
trblietať zásluhy sa navždy budú.
Rekordy častokrát bez svetiel láme
najlepšie ak ide však proti prúdu
radšej má komédiu ako dej v dráme.

SLÁVKA MIKLOŠOVÁ

Optimistka

Dal si mi všetko
dnes nemám nič.
Ľahko sa sčíta
ešte ľahšie odčíta.
Nastali všedné dni
ráno slnko
znova zasvieti.

Inventúra

Polámal si mi krídla
zarosil oči.
Teraz čakáš
čo môžem ešte stratiť.

Realita

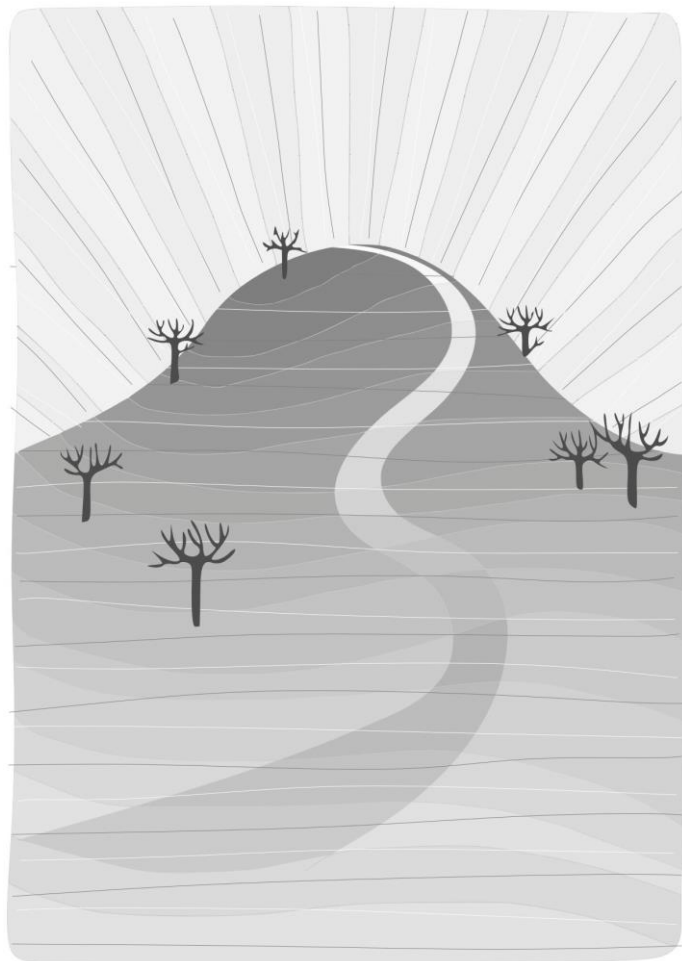
Dali ste mi okovy
na srdce putá.
Realita býva krutá.

Nová adresa

Veľa si dal
nemáš nič
Zlatý poklad
sa stratil.

Samota

Malá dlaň
skrytá v dlani
dnes platím daň
chladných dní
studených nocí

STANISLAV ONDRÁŠ

XXX

Tie naše malé
naše kačičky
vrátili sa práve
z rannej rozcvičky
v sprievode mamičky
od tečúcej vodičky

Húsky

Aj belavé húsky
sa dobre napásli
po pažiti vystrájajú
divoké divné kúsky
tak také sú to húsky.

Zvieratká

V záhrade v ohrade
behajú ovečky
mékajú kozičky.
Nepijú kávičku
nejedia tortičku
spásajú trávičku.

Prasiatko

Hladné v chlieviku
prasiatko kvíka
kukuričku žrať
od svojho gazdu
si zas pýta.

Koník

Koníkovi dáme
mrkvu ,ovsa,
on nám zato
pekné hopsá,
potom k tomu
trocha vody sena,
aby bola zmena.

Kohútik

Ten náš krásny
kohútik Kik
urobil veľký krik,
kikirík,
kikirík,
našiel sa červík.
Pribehli sliepočky
zvedavé prečo
ten veľký krik.

Ježko

Čo sa to mihlo
práve tam v tráve
aké pichľavé kľbko.
Kdeže ,kdeže kľbko
bol to malý jež
aj ty rýchlo
za ním bež.

Zvuky ulice

Dnes už nepočuť
hrkotanie vozov
klopkanie kopýt,
rev vydávajú
silné motory
ulice zaplavili
prúdom automobily
a krásne kone
zamenili iné tátoše
celé neživé z ocele
a v dlhých radoch
ako dávno husi
rútia sa ulicami,
ženú sa krajinou

MARTA PEPOVÁ BATKOVÁ

Memento

Kde bolo, tam bolo, bola raz stará jabloň. V košatej korune stromu sídlila vtáčia škola.

Na štebotavý drobizg dozerali sovičky so starým kuvikom. Múdre sovy vyučovali a kuvik dozeral na chod školy i príhľadného krmidla.

V škole sa nesmeli lietať, aby sa nerozvíril usadený prach na starých osnovách. Kuvik sedel na najvyššom bidle a neustále sledoval vysokú vežu na obecnom úrade.

Pozoroval aj štyri miestne straky v krmidle a bielu vranu, ktorá priletela zo susedného chotára. Usilovná vrana začala novou metlou zametať zanedbané krmidlo. Odkryla tak mnohé vážne nedostatky. Do sýpky zatekalo, strieška stála na hlinených nohách, splesnel manuál na výdaj zrna. Ku krmidlu sa pravidelne zlietavali rodinný príslušníci sovičiek a občas aj dravce z obecnej veže. No a miestna stará straka rozdeľovala zrno na úkor susedových vtáčat.

Z košatej koruny stromu sa ozýval hlasitý škrekot dennodenných súbojov. Riešili sa žabomyšie vojny, lebo závišť mnohým klala zrak. Zrazu zadul silný vietor, ktorý privial nové osnovy. Žiaden vták však nechcel pustiť pierko vo víre väčšej muziky. A tak kuvik so svojimi oddanými sovičkami vyhúťali spolu štrajk. Pod hrozbou šklbania pierok sa musel každý vták podvoliť.

Škola stíchla, krmidlo zazívalo prázdnotou. Miestne straky dostali od kuvika výnimku a zostali doma. Biela vrana počas štrajkovania poupratovala, opravila krmidlo aj deravú sýpku.

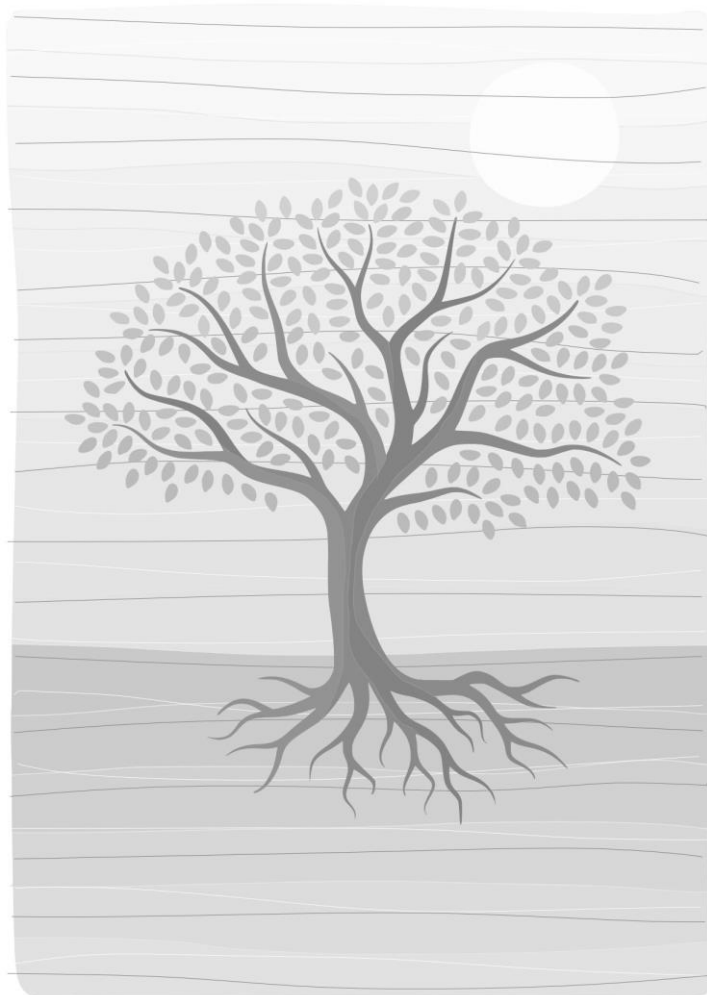
Po ďalšom štrajku napokon sovičky oslávili svoj úspešný boj, ako inak pri opravej sýpke. No kuvik ďalej húťal akoby ošklbal vranu. Vzoprela sa predsa jeho príkazu a vyčnievala z krdľa. Vymyslel si bojkot a využil k tomu miestnu straku. Starú straku nebolo treba dlho dŕbať, aby donášala na vranu. Veď ona je miestna, ona mala strážiť sýpku. Prax má bohatú, len jej chýbalo k šéfovaniu akési vzdelanie.

Po krátkom čase sa začalo od východu zmrákať, zaduneli hromy vojny. Starý kuvik musel nedobrovoľne opustiť svoje bidlo a prenechať ho jednej zo svojich sovičiek. Na uvoľnené miesto sovičky prijali doráňanú holubicu z východu. Ďalšiu nariadili prideliť do krmidla a prerozdělili počty zrna. Jazykovo zdatná biela vrana rozťahla krídla a odletela na západ. Jej metlu vyhodili na smetisko bez ocenenia.

Miestne straky oprášili svoje staré počítadlo i zvyky. Znovu začali hrabať zrnko k zrnku. Dravce z veže vyrabovali veveričke komôrku, oriešky rozdali a ďalej rozdávať plným priehrštím novodobej chudobe.

Vysychá jablň, prestala už rodiť. Ďalšie nespokojné krdle vtáčať odlietajú do teplejších krajín. Nevrátia sa do vráskavého náručia rodnej jablone.

Možno ešte prileť kukučka, ako múza, znesie vajce do prázdneho hniezda. Strom života vyschne, ale svedectvo o ťažkej dobe zostane.

ANNA PRNOVÁ

XXX

Nie som prvoplánová
Ako si myslel
Dávno pred nami
V neželanom roku
Obskúrne zblúditého vlka

Prázdno a skúpo
tápaš v mojej mysli
cynicky zvädzaš
Odvážne chiméry
Bianko liniek hladiny alfa

Vtieraš mi
lepšie stránky svojho ja
Bludičke
s osirelým srdcom
a kupliarke atrofických citov

Bezmocne vymením
Svoje sny za dotyky
A dotyky za sny
Ako sa práve hodí
V pochybnej ére počmáraných vzťahov

Nie som prvoplánová
Som iba schovaná
v knižkách na povale
na ťahu a v ťahu
odsúdená k bezmernej realite bez TEBA

XXX

Ešte sme nenakrmili
všetkých hladných
Ešte sme nevylicili
všetkých chorých
Ešte sme neprichýlili
všetkých bez príbytkov

Stihli sme iba
spustiť kanonády
Stihli sme iba
vyhnať deti z domovov
Stihli sme iba
zobrať ženám mužov

Ešte sme nesklonili
pokorne hlavy
Ešte sme nespoznali
skutočnú chudobu
Ešte sme neverili
v nekonečnú lásku

Ešte sme neprišli
pred Jeho tvár

EŠTE SME TU
ŽIJEME
DRANCUJEME
A NIČÍME

XXX

V rozpakoch za dvojbodkou
Len balans nad pomery
Na kožu leziem v smútku
v márnivej tiesni sveta
Zmorené samohlásky
V dotykoch bez otázky
V chimére výhovoriek
Z ktorých sa nespamätáš...

V rozpakoch za dvojbodkou
Už natrvalo zmývam
Po nenútených aktoch
Profily lačných sietí
V štádiu chladných tónov
V polčase šampiónov
A v osirelých dlaniach
Len torzo holej vety.
Po extra (z)milovaní
Ma nájdeš po pamäti

XXX

Vydýchnem
Do vzduchu
Útržky prianí
V limitoch večnosti
a fraškách pre kométy
zdupkávam v úsekoch
krehkých zúčtovaní
v emočnej šaráde
som lúzer bez odvety

Vydýchnem
V nádychu
Do ticha splácam
Ospalé návraty
pre úteky nikam
Zbabelosť prepychu
Sa v nebi nevypláca
A v Danteho fraškách
Už nevynikám...

Ešte mi nevyrastaj...

Ešte mi nevyrastaj
z rozprávok pre tých malých
Pozhovej chvíľu
v kvetovaných hávoch
Po detských vzdoroch
plyšovní pozostalí
v úsmevoch platné
pridospelé právo

Ešte mi nevyrastaj
veď času je už príliš
Veľa či málo
na o päť minút dvanásť
Ešte mi nevyrastaj
tak detsky- nedočkavo
v špirálach snov
sa túlia prosby za nás

Kto som?

Som rukojemník
zúfalstva
prapodivnej doby
šialenstva v prázdne
momentálnych hitov
Len krátko
si žijem
svoje sny bez záruky
trvalo zliate
zo strnulou realitou

Som poblúdilec
prieniku
sebestredných svetov,
zúfalý niktoš
detinských reflexií
Pokútne kradnem
profity bez záruky
extázu prázdna
pre duše
z druhej ruky

Som zapredanec
expresne
zvrhlej doby
Vrastám do kože
v zhýralých fázach svalov
Som exulant
zatrpkej
recidívy citov
v trvalom závoze
finančných satelitov...

MÁRIA REHÁKOVÁ

Fotografia seniorka

Poskytla svoj priestor triede prvákov, ročníku 1953/1954. Má ich u seba všetkých, štyridsaťdva detí a ich učiteľku. Už teraz správne tuší, že raz bude slávna, zaujme popredné miesto v rodinnom albume a stane sa živou spomienkou tých čias. Keby jej aj nebolo, azda by žiaci zabudli na svoju milovanú učiteľku, ktorá ich učila písať, čítať, rátať a všeličo iné, na jej láskavú tvár, na rozprávky, ktoré z jej úst zneli tak lúbezne? Školský rok sa blíži ku koncu a po prázdninách ich pani učiteľka nebude ich, ale dostanú ju ďalšie deti, aby z nich urobila prvákov.

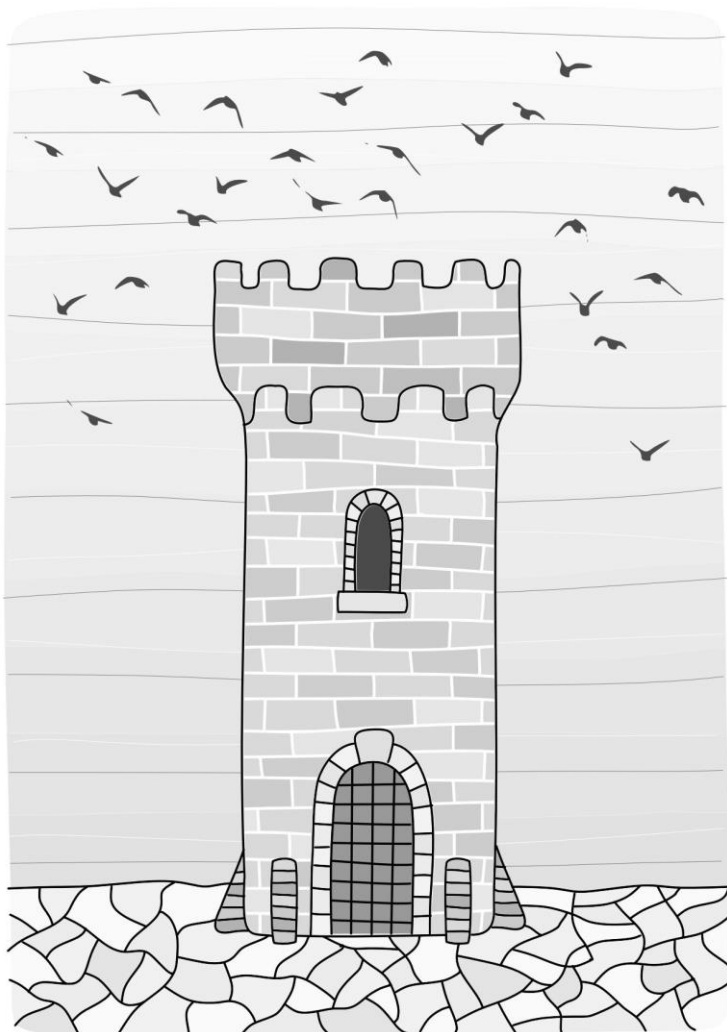
Riaditeľ vie, komu deti dáva. Učiteľku Annu pozná ako skúsenú, spoľahlivú pedagogičku. Do jej triedy chodieva nazrieť častejšie. Bodaj by aj nie! On a učiteľka Anna sú manželia. Ide za ňou poradiť sa, pochváliť čo sa podarilo, menej čo sa nepodarilo. Víta ho Ona vlúdny pohľadom a nežným úsmevom. Ak je to inak, Ján vie, že niečo zbabral. Svedčí o tom jej odchod medzi lavice. Zastavená pri Ferkovej lavici obzerá si v jeho zošite slniečka a nechápe prečo majú uši, postupuje ďalej, Jožkove sú takisto ušaté. Tak toto nie je náhoda! Zdvihne oči k tabuli a jej vzorové slniečka tiež majú uši. Narástli im počas Jánovej prítomnosti pri tabuli, zaiste má ešte prsty od kriedy. Nespúšťa oči z Anninej tváre a vysielala ku nej úsmev, voči ktorému je bezmocná.

Keď ju popýtal o ruku, bol vdovec s osirelým synom Jankom. Annine áno je váhavé, pretože má v starostlivosti svoju mamu a sestru s miernym psychologickým postihom. Bojí sa priviesť ich do nového prostredia, ale Jána to neodrádza, sľubuje pomoc, napokon Aničku presvedčí. Janík sa teší novej mame, obľúbi si babičku a tetu a ich vzťah je vzájomný. Do učiteľského bytu sa opäť vracia radosť. Anna a Ján svoje šťastie vykupujú láskou, starosťami a trpezlivosťou. Ján na daný sľub nezabúda, Aničku ochotne zastúpi v domácnosti a počká, kým si vybaví poškolákov. Veľkú školskú prestávku využije na to, aby sa stretol so synom. Už, už sa žiaci roja z triedy. Aha, tam je tato! V jeho zdvihnutej ruke žiari pomaranč. Janík sa rozbieha, spolužiaci opatrne stúpajú za ním, zvedaví akú to loptičku Janko dostane. Budú si ju hádzať?

Keď sú na mieste, loptička už nie je, zmenila sa na lákavé mesiaciky, pán riaditeľ delí a podáva. Tí šťastnejší prvýkrát videli a ochutnali pomaranč, potešení aj z mála. Málo je i miesta v škole riadenej Jánom. Dedina sa rozrastá, detí pri-

búda a medzi nimi i dcérka Anny a Jána. Bude treba zabojovať! O novú školu, do ktorej vojdú všetci školopovinní, nebudú sa učiť na smeny a cestovať do meštianky. Dobrosrdečný a starostlivý pán riaditeľ chodí, prosíka, argumentuje, vybavuje a podarilo sa. Veľká, pekná poschodová budova školy je na svete.

Veľká vďaka pán riaditeľ, máme Vás v spomienkach!

ZUZANA SKLENÁROVÁ

Písmená

Deväť písmen rozdelených na dve časti,
a pod nimi ukryté čaro jednej osobnosti.
Deväť písmen rozdelených na dve časti,
a pod nimi ukrytá jedinečná bytosť plná láskavosti.
Kto je tou charizmatickou osobnosťou plnou láskavosti?
Človek, ktorý zo seba odovzdal veľa celej spoločnosti.
Kto je tým človekom, čo zo seba odovzdáva druhým tak veľa?
Muž, ktorý je vnímavý a rozprávať o čomkoľvek by som sa s ním chcela.
Kto je tým mužom, ktorý vníma nie len sluchom a zrakom?
Je to muž, ktorého blízkosť ma robí šťastnou.
Kto je tým mužom pri ktorom sa cítim sebe vlastnou a šťastne?
Muž, ktorý pre mňa veľa znamená, keďže opäť píšem básne.
Muž, ktorého duša vonia tak krásne,
že dýcham zhlboka,
keď je blízko pri mne.
Muž, ktorého vidím a žasnem,
že niekto ako on vstúpil do môjho života.
Prečo práve teraz?
Prečo práve on?
Sklamaná som bola neraz...
no moje srdce opäť bije ako zvon.
A moja duša kričí áno... to je on.
Muž, ktorý nie je obalený pozlátkom.
Otvorený a úprimný,
čistý a milý,
že odomkla som pred ním trinástu komnatu v jedinej chvíli.
Jeho objatia sú také vrúcne a neskutočne hrejú... až roztápajú ľady.
Pri ňom sa cítim v bezpečí...
a prajem si, aby opäť držal moju dlaň vo svojej dlani.

Farebnosť sveta

Ani biely, ani čierny... farebný je tento svet!

Nič nie je jednoduché a často krát na naše otázky nedostaneme odpovede
hneď...

... prichádzajú rokmi a skúsenosťami,

ako aj iným – triezvym pohľadom na tento svet.

Tak ako ani priamej – rovnej cesty v našich životoch niet...

... kľukaté sú, plné nástrah a keď prší, prosíme slnko svieť!

Čo by sme všetci mohli chcieť?

Zdraví byť a to dobré vidieť na sebe,

nie mstiť sa na druhých kvôli sebe!

Nie po chrbtoch druhých dostať sa niekam, kam tak veľmi niektorí chcú...

a dávať falošné sľuby a zrádzať svoje vlastné ja...

... to je presné tá cesta od nikam... nikam.

Napredovať tam, kde to má zmysel, ale nie za každú cenu,

pomalíčky, pozvoľna, opatrne a nenásilne, aj keď sa výsledky nedostavia
hneď...

... čo má prísť príde... veď ani biely, ani čierny... ale farebný je tento svet.

Pre moju rodinu

Mami... Ty život si mi dala,

spolu s otcom si ma vychovala.

Lásku do mňa vštepovala

od útleho detstva,

aby života môjho cesta,

bola úprimná a čistá...

... ako srdce, ktoré vďaka Vám obom mám plné lásky,

aj napriek prekážkam, ktoré stále zdolávam,

v ňom hnev neprechovávam...

... je to len ľútosť nad hlúposťou iných,

ktorý nevedia úprimne ľúbiť a vážiť si druhých ľudí.

Bolestou skúšaní prešli sme si mnohými útrapami, ako mnohí iní.
Stále máme sa všetci navzájom a máme sa veľmi radi...
s príchodmi nových členov, no žiaľ aj s niektorých odchodmi...
tam, kde im je už dobre a nič ich nebolí...
... hrdí na nich pokračujeme tam, kde oni prestali.
Je ťažké bojovať s každodennými prekážkami, je naozaj ťažké nachádzať
v sebe silu,
najmä, keď niektorí ľudia vôkol nás sú bezcharakterní, plní túžby po bohat-
stve a zabúdajú,
že život je príliš krátky na to, aby sme si ubližovali a okrádali sa navzájom,
ale, že jeho skutočná hodnota je v niečom úplne inom...

DANIELA STANÍKOVÁ

Láska

Kde láska v srdci býva
šťastie sa tam skrýva.
Nechať ju v srdci bývať
znamená pokojne snívať.

Láska má rôzne ťahy
vplýva na naše vzťahy.
Prináša pozitívne myslenie
a to zas optimálne videnie.

Potom aj ľahšie rozhodnutia
a správne riešenia.
Vravela mi moja mať
správne je srdce a hlavu
v rovnováhe udržať.

Životná nerovnováha.

Spôsobí vraj, že človek
menej žije a viacej váha.

XXX

Milá moja spriaznená duša
aj nás veru život skúša.
Doprajme si preto len
práve teraz žiť svoj sen.

Každý deň nám šancu dáva
Príležitosťami rôznymi máva.
Pozitívne myslenie v neľahkej dobe
umožní radosť v nečakanej podobe.

Do života prinesie krátkodobé sny,
vytesní realitu a šťastní sme my.
Keď nemôžeme zlo ovplyvniť
skúsme ho dobrom nahradiť.
Táto fiktívna rovnováha
nech dá nám kludnejšie žiť.

LÝDIA ŠIMKOVÁ

Šál mojej mamy

Školský rok skončil a začali prázdniny. Rodičia mne a bratovi pripravili bohatý prázdninový program. Nadišiel deň, kedy som cestovala na prázdniny k starým rodičom. Mama ma priviezla na železničnú stanicu s veľkou cestovnou taškou. Ja som si niesla ruksak a neodmysliteľný tablet. Čakal ma dedko a onedlho sme sedeli v rýchlíku. Cestovala som na prázdniny do Trenčína. Nikdy som nebola od mojej mamičky dlho preč. Teraz mám byť bez nej deväť dní? Deväť dlhých dní? Všetko sa mi premietalo v hlave. Cez okno som videla maminu usmiatu tvár, ako uteká popri pohýnajúcim sa vlaku a máva. Potom sa vlak rýchlo rozbehol a už som ju viac nevidela.

Zadržovala som slzy a zároveň dusila som v sebe veľký žiaľ, aj hnev. Pocity sa rýchlo miešali ako na kolotoči. Radšej som sa hrala na tablete, aby som sa nemusela s dedkom rozprávať a nerozplakala sa. Tvárila som sa statočne, ale moje vnútro bolo plné smútku a žiaľu. Nemohla som pochopiť, ako sa môže niekto tešiť na prázdniny bez rodičov. Ešte na víkend sa to dá vydržať, ale deväť dní, to je veľmi dlho. Nešlo mi to do hlavy, ako to mohla mama dopustiť. Veď mám ešte len sedem rokov. V hlave som mala veľa myšlienok a otázok. Ako to môže, poslať svoje dieťa na taký dlhý čas preč. S myšlienkami na mamu sme už vystupovali v Trenčíne.

Babka, ako vždy ma milo privítala a nachystala dobrý obed. Môj smútok bol však stále veľký. A akosi som sa nevedela s babkou ani radostne zvítať ako inokedy. Neviem, či by pochopila, čo cíti malé dievčatko, ktoré odišlo od mamy prvýkrát na veľa dní. Vytiahla som si z ruksaka šál. Mamin šál, ktorý som si zobrala so sebou. Omotala som si ho okolo krku a jeho vôňa mi pripomínala moju mamu. Deň prebehol rýchlo. Pri zaspávaní, som ho mala znova okolo krku a ticho som sa s ním rozprávala, akoby pri mne bola moja mamička.

Druhý deň starí rodičia, aby som sa nenudila, pripravili program. Na tretí deň mi začalo byť veľmi smutno. Deň sa mi zdal nekonečne dlhý. Nič ma nezaujímalo, nikde som nechcela ísť, hoci som si mohla vybrať program podľa chuti. Starí rodičia mali radosť, že som s nimi a vymýšľali pre mňa všeličo možné. Ja som, ale nejavila záujem. Smútila so a všetko odmietala. Schovávala som sa a myslela len a len na svoju mamu. Smútila hlava, aj celé telo.

Ďalší deň sme cestovali na chalupu, navštíviť prastarú mamu z Kopca. Vždy sa na ňu veľmi teším. Na chalupu mám pekné spomienky. Rada tam chodím, ale vždy je so mnou moja mama. Teším sa na výbornú kuráciu polievku so slížikmi. Tiež na veľkú záhradu plnú lúčnych kvetov, koníkov, motýľov a iných zvieratiek. Deň ubehol celkom rýchlo. Prichádzal večer, čas na spánok. Začala som pociťovať veľkú ľútosť. Pridal sa smútok, ba aj hnev. Mamin šál som si zobrala do postele, omotala som si ho okolo krku a jeho vôňa vo mne spustila neudržateľnú ľútosť a plač. Silný, až zadúšajúci. Plakala som najskôr potichu, potom stále hlasnejšie a hlasnejšie. Chcela som vidieť mamičku, pritúliť sa k nej, byť s ňou a povedať jej ako ju mám veľmi rada a ako mi chýba. Želala som si, aby moje pocity prišli k nej, hoci bola veľmi ďaleko. Babka začula môj plač a prišla ma utíšiť, ale ja som len plakala a plakala. Nakoniec som predsa len zaspala. Na druhý deň, v nedeľu ráno sme sa o všetkom rozprávali. O mame. Prázdninách, o láske aj o mne. Zobrala som mamin šál a dala som ho ovoňať babke, dedkovi aj prababke. Necítili tu intenzívnu vôňu mojej mamy tak, ako ja. Viem, že všetci ma majú radi a o pár dní pocestujem domov, za ňou, za mojou mamou, ale tak veľmi mi chýbala.

Bola nedeľa a v Zliechove boli hody. Každý rok chodíme aj s bratom Adamkom a starými rodičmi hodovať. Bývajú tam kolotoče, autička a veľa stánkov. Ako prvé som utekala k stánku, kde predávali medovníky. Vybrala som veľké medovníkové srdce s nápisom „Lúbim Ťa, mamička“. Kúpila som ho sa moje peniaze, ktoré som si ušetrila a zobrala so sebou. Ešte pôjdem na dva veľké výlety s babkou a dedkom. Odrátavam dni, kedy už pocestujem za mamou. Postupne som si začala už aj zvykať a zistila som, že aj u starých rodičov je mi dobre. Veď ma majú tak veľmi radi. Mysľou mi, ale znova prebehla tá neodbytná myšlienka na mamu.

Prišiel deň môjho odchodu domov. Začala som si baliť veci do tašky a hlavne som skontrolovala, či mám šál mojej mamy. Dedko cestoval so mnou späť do Bratislavy. Vystúpili sme z vlaku a nedočkavo som hľadala, medzi ľuďmi, moju mamu. Odrazu som ju zbadala pri aute, kde na mňa čakala. V ruke som držala veľké perníkové srdce a moje zaliala radosť a rýchlo bilo. Utekala som z celej sily do jej náručia. Krásne sa usmievala. Tešila sa aj ona z nášho stretnutia. Je to neopísateľný pocit, byť v maminom náručí.

ANDREA TRUSKOVÁ

Všetko inak I.

keď
žena
zbalí svoje dieťa
a život
do jednej tašky
(nechce sa obzrieť späť)
odíde
ešte netuší kam
vie iba dôvod
o ktorom ani nesnívala
a o niekoľko dní
stále vysvetľujúc
dieťaťu prečo
(mama, prečo?)
postaví sa
do radu rovnako bezradných
aby dostala
jedlo a obyčajný šampón -
pochopí
(i keď nechápe)
aké je všetko krehké
a na čo všetko
nemá
nemá dosah

Všetko inak II.

a ktorísi z nás
závidia
aj tie ich kroky
do neznáma
a posteľnú bielizeň
niekým darovanú
ktorú ktovie
aký čas
budú prať
v cudzích práčkach
v cudzích bytoch
v cudzích krajinách
...
najradšej by vyprali
svoje životy
aby zostali
bez krvavých flákov
nepochopiteľnej
a rozumom
neuchopiteľnej
vojny

TOMÁŠ TURNER

Aforizmy

NÁVŠTEVA U PATOLÓGA

Už mám smrť
na jazyku.
Vyplazte, prosím.

ROZPAKY HYPOCHONDRA

Točí sa mi hlava, možno.
Určite – brucho a chrbát.

A O TOM TO JE

Rozdiel medzi
väzením a nemocnicou.
Z väzenia sa na reverz
nedostaneš.

TO JE TREFA!

Tak ten bude určite
aj v hlavných správach .
Chytil sedem čísiel z piatich.

SPOMIENKY NA KOMUNIZMUS

Fluidum ako
klbko ostnatého drátu.

STÔL TO ISTÍ

Čo môžu mať
karty a nohy spoločné?
Že môžu byť vyložené.

REMESLO MÁ ZLATÉ DNO

Som stavbár.
Hodinu sa staviam zo zeme.

NA ZDRAVIE!

Na cintoríne ležia
toľkí ,čo by chceli
kašľať a už nemôžu.

V MENE ZÁKONA

Otvorte!
Prišli sme vás zavrieť!

VERIŤ NA ZÁZRAKY?

Chceš počuť
na Štedrý večer
Šuchot anjelských krídel?
Zlož si slúchadlá z uší.

BEZ NADPISU, BEZ ČIARKY

A len mnohé slová,
ďalšia prázdna stránka schová.

NEISTÉ ZISKY

Nebol by problém v tom,
že sa mi smejú,
len úroky by mohli byť
vyššie o niečo.

PRIEVAN V PEŇAŽENKE

Počul, že peniaze mu už vrátili.

TIEŽ „ODBORNÍK“

Lehátko na pláž,
ďalekohľad a pozriem sa na to.

BEZ SERVÍTKY

Ján, hus Ti horí!

ROZVOD ZA ROHOM

Manželská kríza: dvojposchodová posteľ.

PROMILE K PROMILE

Vodka láme ruky a nie len ruky.
A nie len vodka...

OD 1 PO 10

Si hladný?
Na tri si ma na chleba.
Ty si ale číslo.

DVE ŽENY

Zdravas Mária, minulosti plná.
Zdravas Mária, milosti plná.

ŽIVOT PO ŽIVOTE

Dnes ma už asi
nejaké iné auto nezrazí.
Vstal a odkráčal do svetla.

NEDEĽA V GALÉRIÍ

Imperatív krásy v čase covidu.
STOP! Pristúpte k obrazu.

BYZNYS V TIENI COVIDU 19

Predseda vlády:
My sme uzavreli všetky
obchody, ktoré sme sľúbili.

PO STRETNUTÍ S JEŽIŠOM

Uvidíte: povedal nemý slepcovi.

OZVENY NOVEMBRA 1989

Mnohé z toho,
čo sme si predsavzali,
to nám za tie roky aj predsa vzali.

NOSTALGIA

Vstaneš ráno 5 minút pred budíkom.

ČRIEPKY Z PSYCHOLÓGIE

Ten, kto je rozladený,
je často krát iba rozhladený.

CENA ZA DEMOKRACIU

Len mi dajte po papuli,
Ja som totiž VOX POPULI.

KTORÝ Z NICH SOM JA

Kto druhému jamu kope... pre druhého?
No kto by kopal: „predsa prvý“.

GRAVITÁCIA PO DETSKY

Kameň padne na zem.
Tato a z akej výšky?

HRY LOCKDOWNU

Očkovaný – neočkovaný, idem!

KOMPETENČNÝ PROBLÉM

Za to, že Satan prišiel z pekla,
je vinou cudzineckej polície?

RUŽENA VISKUPIČOVÁ

* Trenčín, mesto za hradbami a jeho kraj sú slávne nielen históriou, významnými národovcami, literátmi. Vojtech Zamarovský bol európskym a svetovým v oblasti literatúry faktu. Ďalej sú to svetoví politici Milan Rastislav Štefánik a Alexander Dubček.

Menej známi sú „Slávni slovenskí vynálezcovia“ zo 17. – 20. storočia, ktorých vynálezy prekročili hranice Slovenska a Európy. Mám namysli tých Slovákov, slávnych vynálezcov, ktorí buď pochádzajú z Trenčína a jeho kraja, tu tvorili alebo študovali. Pokračovaním v štúdiu na popredných univerzitách Európy a húževnatou prácou vo vede sa dopracovali k poznatkom a vynálezom, ktoré ich preslávili vo svete.

Patrím k tým, ktorí o týchto vedcoch vedeli len málo, alebo takmer nič. Preto ma zaujali články v denníku PRAVDA pod názvom „Slávni slovenskí rodáci“ publikované so súhlasom Úradu priemyselného vlastníctva SR. Bol to významný počin oboch. Iste to má pozitívny dopad na získanie vedomostí v tejto oblasti, a aj zvýšenie národného povedomia.

Sú to:

DIONÝZ ŠTÚR /1827-1893/ - geológ svetového mena sa narodil v Beckove

SAMUEL MIKOVÍNI /1686-1750/ - európsky kartograf

- prvý slovenský inžinier skrotil Váh reguláciou v okolí Trenčína

JÁN LIPSKÝ /1766-1826/ - popredný európsky kartograf

- narodil sa v Sedličnej pri Trenčíne

MAXIMILIÁN RUDOLF HELL /1720-1792/ - bol astronómom svetového mena, študoval na kňazskom kolégiu v Trenčíne

PAVOL ADÁMI /1739-1814/ - veterinárny výskumník, premohol dobytčí mor

- narodil sa v Beluší pri Púchove

ERNEST FRIDRICH CHLADNÝ /1756-1827/ - objaviteľ zvukových obrazcov

- jeho rodičia sa vysťahovali pred protireformáciou z Trenčianskej stolice

DUŠAN SAMO JURKOVIČ /1868-1947/ - priekopník montovaných stavieb

- narodil sa v Turej Lúke na Myjave

VOJTECH ZAMAROVSKÝ, svetový literát v oblasti literatúry faktu. Jeho pričinením sa slovenská literatúra faktu stala svojbytným literárnym žánrom na celom svete. Písal o histórii starovekých kultúr, najmä gréckej – helenizmus /obdobie gréckych dejín a kultúry od čias Alexandra Veľkého do vzniku rímskeho cisárstva/. V Grécku sú jeho knihy pre školopovinné deti povinným čítaním.

Ktorý autor sa môže pochváliť počtom 2 milióny predaných kníh v 15 jazykoch sveta ako Vojtech Zamarovský?

Práve v tomto čase jeho úmrtia smútia nielen Trenčania a Slovensko. Zároveň si ožívujú a dopĺňajú vedomosti o jeho celoživotnej literárnej a publicistickej tvorbe.

Za jeho tvorbu sa stal Vojtech Zamarovský nositeľom štátnych vyznamenaní a radov:

- Rad Ľudovíta Štúra II. triedy
- Pribinov kríž II. stupňa
- Zlaté kruhy Slovenského olympijského výboru
- Cena ministra kultúry SR
- Veľvyslanec helenizmu za rok 2006

V roku 1994 bol Vojtechovi Zamarovskému udelený titul Čestný občan mesta Trenčín.

Svojou prácou získal mladších priateľov, priaznivcov a obdivovateľov. V roku 1997 vzniká Klub priateľov Vojtecha Zamarovského. Organizujú sa viaceré spoločenské a kultúrne podujatia, semináre a besedy. Pri udeľovaní titulu „Veľvyslanec helenizmu za rok 2006“ sa zúčastnili v Aténach aj zástupcovia mesta a Klubu priateľov. Klub priateľov je aj spoluvypisovateľom tejto súťaže.

Trenčania svojmu spolurodákoví prejavili úctu a vďaku až za jeho života. Odhalením Pamätnej tabule na rodnom dome v ulici Marka Aurélia. Na Mierovom námestí zriadili Múzeum antiky. Práve v ňom členovia Literárneho klubu OMEGA pri Verejnej knižnici Michala Rešetku v deň úmrtia Vojtecha Zamarovského sa zapísali do Kondolenčnej listiny. Spisovateľ a básnik Rudolf Dobiáš napísal: „Si najprítomnejší z prítomných“. Hlboká myšlienka, prameniaca z osobného poznania a poznania jeho diel.

S úctou sme sa podpísali všetci prítomní členovia klubu OMEGA.

MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK bol astronóm, vedec, plukovník francúzskej armády, neochvejný bojovník za slobodu národa a zakladateľ štátu. T. G. Masaryk, prvý prezident Československa o ňom povedal: „Je to génius, na ktorého čakal český a slovenský národ dlhé storočia.“

ALEXANDER DUBČEK bol a zostane v novodobej histórii najznámejším Slovákom vo svete. Zviditeľnil našu krajinu a priniesol Slovákom veľa úžitku. Dubčekovo meno otváralo dvere do najdôležitejších rezidií a palácov sveta.

DIONÝZ ŠTÚR bol príbuzný nášho národovca. Jeho vedecká činnosť spadá do oblasti geológie, botaniky a paleontológie. Už vtedy potvrdzoval slová Európskej charty o pôde: „Pôda je jedným z najvzácnejších bohatstiev ľudstva, umožňuje rastlinám, zvieratám a človeku žiť na zemi.“

Vzácná je jeho štúdia – Geologicko-geografická osnova polohopisu Slovenska. V nej rozdelil slovenské pohoria a riešil vodopisné pomery Slovenska. Vyznáva sa v nej aj k láske k otčine a necháva odkaz budúcim pokoleniam:

„Tá známosť o tvojej otčine, o jej
 vodách čerstvých, zdravých,
 bystrých, mohutných, liečivých
 a horúcich, o jej horách
 neoceniteľných a o ich bohatstve
 pod zemou - jej holiach
 snežných, úbočiach pašovonných –
 o jej rovinách úrodných – o jej povetří
 čistom a zdravom – táto známosť
 vzbudí, rozhorlí a chová lásku nielen
 jednotlivca k otčine k domovu , ale aj
 lásku celého národa k tomuto okoliu,
 ktoré od pradedov slávnych zdedené býva.

K tejto všestrannej známosti a našom Okolí slovenskom
 sa cez ňu k upovedomeniu národa
 nášho dopomáhať za povinnosť
 každého národovca držím.“

Z každého slova cítiť vrúcny vzťah a veľkú lásku k domovine, k rodnému Slovensku. Dostalo sa mu veľkého daru – vnímať prírodu so všetkou krásou nad zemou a prírodným bohatstvom pod zemou. To mu dodávalo vnútorný pocit šťastia a z toho pramenila jeho sila a múdrosť.

Je pre všetkých Slovákov príkladom.

Zamyslime sa, ako my dokážeme vnímať krásy prírody a čerpať z nej sily. Základný význam majú jeho diela – Príspevky k poznaniu svetovej flóry a O vplyve pôdy na rozšírenie rastlín. Toto dielo poslal aj Charlesovi Darwinovi. Štúr robil geologicky výskum v Alpách – v Taliansku, Dalmácii, Sedmohradsku, Haliči. Bol členom vedeckých spoločností v Moskve, Paríži, Benátkach, geologického ústavu v Londýne, Drážďanoch, Bruseli a ďalších.

Dostalo sa mu veľkej pocty, menovali ho za riaditeľa Ríšskeho geologického ústavu vo Viedni.

Na Svetovej výstave v Londýne /1862/ mu udelili Zlatú medailu za geologické mapy. Získal i najvyššiu úradnú hodnosť – menovali ho za dvorného radcu. Pri odchode do dôchodku ho vyznamenali rytierskym krížom Radu Leopolda.

Zomrel vo Viedni. V záвете zanechal 15.000 zlatých pre chudobných študentov. SAV udeľuje za zásluhy v prírodných vedách Plaketu Dionýza Štúra.

Jednou z hlavných podmienok osídlenia je voda. Jednak pitná voda ako súčasť ľudskej existencie a jednaj je nepostrádateľná pre rastlinstvo a živočíchy. Tiež plní ochranu osád, najmä v minulosti. Inak to nie je, ani nebolo v našom Trenčíne. Pri tomto meste, nad ktorým sa týči hrad, tečie najdlhšia rieka na Slovensku, ktorá kedysi obmývala aj hradné bralo. Pramene Čierny Váh a Biely Váh sa spojili

a vytvorili tok. Po ceste s otvorenou náručou príberá ďalšie toky. Spoločné sa im putuje ľahšie. Cestou stretávajú rôzne zaujímavosti, krásy prírody a výsledky ľudských rúk v podobe osád a miest. Kým Váh prúdi do nášho mesta a kraja jeho koryto je omnoho hlbšie a širšie. Niekedy si tíško pradiť svoju pieseň, inokedy hučiac sa prudko valí a ničí všetko čo mu prúdi do cesty. Nepozera na to, že pripraví o strechu nad hlavou obyčajne tých najchudobnejších, ženy a deti. Nemá zľutovanie. Takto to bývalo aj v okolí Trenčína.

Čím ďalej – tým viac si príroda vyžadovala zásah človeka.

Veda v 17. storočí sa ešte len začínala rozvíjať. Pomohol SAMEUL MIKOVINI. Vynikal v zememeračstve a kartografii.

Medzi prvými v strednej Európe používal pri mapovaní triangulačnú metódu, ktorou zhotovoval mapy uhorských a slovenských stolíc. Bol prvým vodohospodárskym inžinierom. Zamerl sa aj na reguláciu riek. Samuel Mikovini bol poverený reguláciou aj v okolí Trenčína. Môžeme povedať, že v tejto oblasti skrotil Váh.

Za vynikajúce výsledky v roku 1735 bol vymenovaný cisárom Karolom IV. za cisársko-kráľovského inžiniera. Bol členom Pruskej kráľovskej akadémie v Berlíne a dvorným kartografom v Jene. Úzko spolupracoval aj s Matejom Belom na jeho životnom diele *Noticia Hungariae*. Pri regulácii Váhu v Trenčíne ochorel a zomrel na cestu z Trenčína domov.

JÁN LIPSKÝ študoval na lýceu v Bratislave matematiku a fyziku. Odtiaľ prešiel študovať na vojenskú akadémiu vo Viedenskom Novom Meste. Prijali ho do vojenskej kartografickej komisie až ako kadeta. Táto komisia robila zememeračské práce pre prvé vojenské mapovanie v monarchii. Pešť mala tiež o neho záujem.

Aj keď vtedy bola už dost' rozpracovaná triangulačná metóda, bola nákladná. To nútilo Lipského ísť lacnejšou cestou. Obmedzil sa na astronomické určovanie polôh miest. To si vyžadovalo spoluprácu s astronómami.

Výsledkom tejto práce bola – *Mappa generalis regni Hungariae* /Všeobecná mapa Uhorského kráľovstva/, spracovaná v rokoch 1804–1806. Bola na vysokej úrovni a veľmi presná. Vo vedeckých kruhoch bola vysoko hodnotená a ocenil ju aj Napoleon.

To nebolo všetko. Vypracoval aj plán Budína a Pešti.

Zomrel v rodnej Sedličnej.

Učarili im hviezdy.

Hrad, ktorý po stáročia dominuje nad mestom Trenčín, pôsobí do značnej vzdialenosti na život ľudí. Častejšie ako v iných krajoch dvíhajú zrak smerom hore. Možno aj to spôsobilo, že z tohto kraja vzišlo niekoľko vedcov – astronómov. Už spomínaný Ján Lipský.

V Trenčíne na kňazskom kolégiu študoval v rokoch 1738-40 MAXIMILIÁN RUDOLF HELL.

Aj v súčasnosti toto odvetvie je aktívne. Veď nedávno umiestnili na budove Gymnázia Eudovíta Štúra hviezdársky ďalekohľad na pozorovanie hviezd, čím sa môže pochváliť len málokteré mesto.

Z Trenčína sa vydal študovať do Viedne. Venoval sa predovšetkým matematike a astronómii. Pri získaní doktorátu filozofie bol poverený založiť prvú hviezdáreň u nás a to v Trnave. Podľa jeho plánov postavili observatórium v Budíne a Jágri. Chýr o ňom sa dostal až na cisársky dvor vo Viedni. Príkazom panovníčky Márie Terézie sa Hell stal riaditeľom cisárskeho observatória a profesorom mechaniky na viedenskej univerzite.

Svoje bohaté poznatky a vedomosti uviedol v 26 vedeckých štúdiách a v 37 astronomických ročenkách Ephemerides Astronicae, ktoré začal redigovať v roku 1757. Uverejnil v nich aj mapu Mesiaca a astronómovia ešte dnes získavajú z nich cenné informácie.

V roku 1761 pozoroval zriedkavý úkaz prechodu Venuše slnečným diskom – tzv. zatmenie Slnka. O 8 rokov prišlo k takému istému úkazu. Dánsky kráľ Kristián VII. Pozval Hella pozorovať Venušu na ostrov Vardö za polárnym kruhom. Bolo to veľké vyznamenanie a pocta. Jeho triumf spočíval v tom, že vyrátať na tú dobu mimoriadne presnú paralaxu Slnka a na jej základe sa mohla vyrátať vzdialenosť Zem – Slnko.

V roku 1762 napísal zaujímavú knižku o používaní umelých magnetov. Predpovedali im veľkú budúcnosť. Keď poľskému kráľovi Stanislavovi, po návrate z Vardo poslal do daru svoj prístroj, kráľ sa mu odvdčal Zlatou medailou.

Vedecký svet udelil Hellovi veľké pocty a vyznamenania: v roku 1790 ho vyznamenali Radom Britského impéria, bol členom akademií vied a vedeckých spoločností v Paríži, Kodani, Bologni, Gottingene, Trondheine, Štokholme a v Londýne.

Jeho menom je na mape Mesiaca pomenovaný jeden z kráterov. UNESCO v roku 1970 zaradilo 250. výročie jeho narodenia do kalendára výročí významných osobností.

Zomrel vo Viedni.

PAVOL ADÁMI študoval na strednej škole v Trenčíne. Pokračovaním štúdiá na popredných univerzitách Európy bol profesorom vo Viedni a v Krakove. Jeho výskum považujú za prvý pokus o súborné spracovanie chorôb úžitkového dobytku v strednej Európe.

Napísal aj rozpravu o vodopise trenčianskej stolice a o liečivých prameňoch v Trenčianskych a Rajeckých Tepliciach i v Belušských Slatinách.

Na počesť nášho rodáka Vysoká škola veterinárna v Košiciach udeľuje – Medailu Pavla Adámiho za zásluhu o rozvoj veterinárnych vied a výskumu.

ERNEST FRINDRICH CHLADNÝ najprv študoval právo, neskôr fyziku a aj akustiku. Bol to vedný odbor dovtedy najmenej prebádaný. Položil základy akustiky. Pomerne presne určil rýchlosť zvuku v rozličných plynch a objavil zvukové obrazce, ktoré neskôr nazvali Chladného obrazce. Vytvoril ich tak, že pevne zachytenú platňu posypal pieskom a rozozvučal ju, ťakajúc sláčikom po jej hrane. Piesok sa sústreďil na tzv. uzlových čiaraich – na miestach, ktoré sa nechveli a tie vytvorili tvary zvukových obrazcov. Opísal ich v diele Entdeckungen uber die Theories des Klanges /o objavoch v teórii zvuku/, ktoré vyšlo v Lipsku.

Najznámejšie Chladného dielo vyšlo v roku 1802 pod názvom Die Akustik /Akustika/. Prvýkrát preukázal fyzikálnu podstatu zvuku ako vlnenie.

Petrohradská akadémia ho poctila svojim členstvom.

Chladný skonštruoval aj mechanizmy dovtedy neznámych hudobných nástrojov a to euphon a klavicylinder. S novými nástrojmi cestoval po veľkých európskych mestách, kde ich predvádzal a prednášal o akustike.

Chladný prvý dokázal kozmický pôvod meteoritov a označujú ho za zakladateľa meteoritiky. Za tieto zásluhy má jeho meno aj jeden z krátev na Mesiaci.

Zomrel vo Vratislavi /Poľsko/.

DUŠAN SAMO JURKOVIČ /1868-1947/ - priekopník montovaných stavieb. Pochádzal z národoveckej rodiny. Študoval na strednej škole v Šoprone, potom na priemyselnej škole stavebnej vo Viedni. Neskôr u architekta B. Bullu v Martine a M. Urbánka vo Vsetíne. V ich ateliéroch sa v ňom upevnil vzťah k ľudovej architektúre. Mimoriadne zásluhy získal pri záchrane architektonických pamiatok. Zaoberal sa aj problematikou bývania robotníkov. Bol priekopník v stavebnej technike. V roku 1921 prišiel s návrhom rodinných domčekov montovaných z väčších pálených tehlových blokov s dutými priečkami, čo znamenalo vtedy veľký pokrok, v diele Skladacie domy rodinné. Uviedol v ňom postup prefabrikácie a mnohé priekopnícke postupy.

Zo stavieb, ktoré projektoval Jurkovič hodno uviesť: Kochovo sanatórium v Bratislave, Štefánikovu mohylu na Bradle, Pamätník obetiam fašizmu v Kremníčke a celý rad iných významných projektov.

Jurkovičové mnohostranné zásluhy ocenila v roku 1938 bratislavská univerzita, keď mu udelila čestný doktorát. Roku 1945 ho medzi prvými poctili titulom národný umelec.

Zomrel roku 1947 v Bratislave.

Keď len z Trenčianskej stolice – kraja pochádzajú európski a svetoví vynálezcovia, koľko ich je z celého Slovenska? Tvrdé podmienky v akých vtedy žili, niektorých zocelili – iných zlomili.

V čom spočíva terajšie spomalenie /ak vôbec je/, keď Lisabonská stratégia vyzvala Slovensko pridať v oblasti výskumu a vývoja?

Človek musí s úctou a obdivom skláňať hlavu pred uvedenými vedcami.

DUŠAN ŽEMBER

Mlčanie s tebou

Mlč! Veď s tebou sa prekrásne mlčí.
Mlčanie pier má farbu, vôňu a harmonicky hrá.
Počúvaj melódiu! Problémy vyhasnú a srdce blčí...
Mlč prosím! Tak krásne ako sa len dá.

Recituj poéziu mlčaním. Tú, ktorá sa nám hodí.
Od Válka, od Smreka či Horova.
Recituj očami! Vieš hlas krásnej chvíľke škodí...

Veď najkrajšia poézia je tichá, nemá a bez slova.

Kráľ

Nechce byť na príťaž nikomu...
Tá myšlienka ho už roky desí.
Jazda dá prednosť dáme, nie kráľovi
Len prosím dáma, kde si?

Čo keď ťažidlo človečenstva
padne na dno skôr, ako sa telu podarí.
Keď už spadne duch, nech je to náhle,
kým nemajú pešiáci zo slz blato na tvári...

Aj koniec by mal byť rýchly, nech netrápi sa telo.
Veď dáma často nalievala a kráľ rýchlo pil.
Pripravený v čase, keď sa aj myslí chcelo.

Presne tak, ako kráľ dýchal, miloval a žil.

Prvok života

Invazívna samota, prvok v tabuľke života nevítaný
a ty ani netušíš, z ktorej sa na teba ženie strany.

Prichádza sama, na myseľ ti tíško založí putá...
Zavrie okno, zavrie dvere, usmieva sa a je ironicky krutá.

Začne tikať nahlas, prevracia dni a týždne v kalendári,
invazívne pokračuje a všetko sa jej darí.

MLčí. MLčí, mlčí... Rozprávať, či žiť sa s ňou nedá.

Ona je šťastná, spokojná, hoc skutočnosť vôkol je smutná a šedá.

Únava

Potichu sa prikradne a chvíľku čaká.
Neprizná hneď svoje schopnosti.
No priznať sa musí je proste taká,
schuti sa najskôr zavíta do kostí.

Ak sa to podarí je veľmi spokojná.
Pretože pomaly nad telom vyhráva.
Prichádza nenápadne únava opojná.
Postupuje ďalej! Nikdy sa nevzdáva.

Obsadí kĺby, svaly a potom myseľ.
Priviera oči, čo zdá sa byť zrada...
Ja ešte vládzem! Stále som myslel.

No telo bezvládne ku zemi padá.

ELEONÓRA ŽŮRKOVÁ

Maruna

Po poslednom útoku ľudia odpratávali trosky čo v zavaleninách zostali. Zrazu z nich vybehlo mača. Živé mačiatko. Kde prežilo mača, mohol aj človek. Ako na povel sa vybrali do rozvalín. Našli ho. Mača pribehlo, posadilo sa vedľa a bez strachu pozorovalo, čo robia.

Žena sedí doma, modlí sa, prosí Pána Boha, aby ešte aspoň raz mohla pohladieť svojho syna. Muž zomrel na následky zranení z boja. Syn sa tiež vydal do vojny. Bol chlapom, ona len slabá žena. Bolo treba ísť za všetkých. Leží vojak pod spadnutým múrom, ťažký trám nepohne, len zväčšuje bolesť. Niečo teplé mu steká po hrudi, stehne. Zasiahla ho guľka, potom aj padajúci dom. Viac si nepamätá. Je opäť pri vedomí, spomína. Nekonečne vlečúci sa čas pripomína čoraz nástojčivejšie hodiny bolesti, príchod smrti. Tu ho nik hľadať nebude.

Mať sedí pri stole, hlavu v dlaniach. Keby aspoň vedela kde je jeho hrob. Chodila by plakať tam. Mal sa vrátiť domov. Posledný nálet, posledné guľky, koniec vojny. Leží vojak v kaluži krvi, myslí na matku, na vojnu, roztrhané telá, zničené rodiny, dediny, mestá, krajinu. Od bolesti kričí, zatína zuby. Napokon upadne do milosrdného bezvedomia. Znova a znova sa prebúdzza, zablatenými očami sa pokúša hľadiť na svet. Trám, tehly, tma. Sníva sa mu o maminom koláči, len nechápe, prečo spomienka tak veľmi bolí. Koláč bol sladký, dobrý, taký vedela upiecť len ona, mama. Prebudí ho teplo. Niečo sa usadilo vedľa neho. Podarí sa mu kútikom oka zahliadnuť mačiatko. To sa najprv s obavami pri prestrelenej nohe zastaví, potom sa opatrne posunie vyššie. Ranený vojak nemyslí na seba, svoju bolesť, smrť. Myslí na malé kľbko, ktoré sa k nemu túli, pradie, objíma znetvorenú tvár malými labkami. Prišlo ako nemé pohladenie matky zomierajúceho.

Žena sedí pri stole, hlavu v dlaniach. Už vie kde je jej syn, kde je jeho hrob. Príde ku hrobu, položí kvietky, vyplače materinskú dušu. Z dialky ju pozoruje mačiatko. Časom sa osmelí, podíde bližšie, ešte bližšie. Napokon svorne sedia pri hrobe. Žena ide domov, mača samozrejme za ňou. Vojdú dnu. Matka naplní misku mliekom, mača pije odušu. Mať si sadne, slzy v očiach, mača pri nej múdro pozerá. Pritúli si ho. Chodia spolu na hrob, hrob jej syna a matka ani nevie, že to mača jej syn do poslednej chvíle zohrieval, že to malé dalo posledné pohladenie jemu.

Luskáčik

Pani Dôňcová bola stará žena, mala život za sebou. Zo všetkého jediné čo jej zostalo, bol malý psík. Robil jej spoločnosť v samote. Pozorne počúval jej rozprávania či vzdychy.

Večer bol chladný, no Luskáčik ako ho volala, sa pýtal von akoby ho čosi poháňalo. Nasnežilo, ale čo bolo horšie, aj poriadne primrzlo. Po chvíli sa ozvalo bolestné zaskučanie. Starenka dobre nevidela a hoci zle počula, srdce jej zovrelo. Áno včera večer tu bol poriadny hluk, čo aj ona nahluchlá počula až na druhé poschodie. Črepy, rozbité fľaše, roztrhnutý plot. Práve do neho sa Luskáčik zamotal. Starenka opatrne pristúpila ku nemu v nádeji, že mu pomôže, no pokľzla sa na ľade a spadla vedľa psíka. Bola naľahko. Myslela, že sa hneď vráti domov. Pokúšala sa vstať a vymotať psíka. No ani jedno sa jej nedarilo. Chvela sa zimou, aj jej spoločník sa triasol. Nekňučal. Vedel, že starostlivá panička je s ním. To mu dodávalo odvahy. Pani sa trochu prisunula a prikryla kamaráta kabátom. Bolo neskoro. Pouličné svetlo rozbité, sotva ich niekto uvidí. Prsty jej skrehli, ale túlila bezbranné stvorenie ku sebe. Obaja tíško znášali svoj osud. Nohy už necítila, telo mala skrehnuté, srdiečko jej zohrievalo to malé telíčko poraneného Luskáčika. Ako sa snažil dostať spomedzi drôtov, zarývali sa mu tieto čoraz hlbšie. Zavrela oči, uvidela anjelov. Oblečení v bielych šatách mávali krídlami, hladili ju po strieborných vlasoch a spievali. Tak krásne, že jej stiekla slza dolu po líci. Bola to jej zamilovaná melódia z Luskáčika.

Och veď vedľa nej leží drobný psík, krv mu kvapká z rany. Začína mrznúť a on sa ku nej túli. Žena zatína skrehnuté prsty do snehu, ľad ju páli, telíčko sa trochu pohne. Objíme psíka, opäť sa nakloní a podarí sa jej ho vyslobodiť. Len rýchlo domov, nezhyieme v mraze na ulici. Nikto nejde, nik nepočuje jej tiché volanie. Z posledných síl sa nadvihne a padá, ale skúša to znova. Nakoniec sa jej predsa len podarí vstať. Nakloní sa, zodvihne neohrabane kamaráta a ako opitá sa dotacká k domu. Búcha na dvere, no nik ju nepočuje. Zasunie ruku do vrecka, nahmatá kľúče. Trasúcou rukou vyberá ten správny. Telíčko sa pohlo. Ruku má krvavú, ale otvorí dvere a s vypätím všetkých síl sa vlečie po schodoch. Dve poschodia utrpenia. Už je doma. Je tu teplejšie. Staví sa na nohy, otvorí, spadne na podlahu. Pritiahne psíka, dotacká sa do kuchyne. Vezme handru a utiera packu. Na seba nemyslí. Rana je hlboká. Vezme uterák a nešikovne zamotá. Viac teraz už nedokáže. Do rána je ďaleko, ale zostáva

utrápená na zemi. Kabát ju nežne prikryl akoby jej chcel pomôcť. A ona k sebe tisne zvieratko, zohrieva ho svojím vychladnutým telom. Och Luskáčik, priateľ môj. Ráno je smutné. Otvorené dvere prekvapia susedov. Vojdú do bytu a nájdu starenku ležať dolu tvárou. Vedľa nej schúlený psík skrytý pod kabátom. Cez uterák presakuje krv.

Obaja sedia v nádhernom veľkom divadle, dolu hrá orchester, každému hudobníkovi vidia do tváre. Dirigent im žmurkne na pozdrav a začnú hrať. Luskáčik. Chór anjelov ich odnáša na bielych krídlach. Oboch verných priateľov.

Slovo na záver

„Ani sme sa nenazdali, ako ten čas trieli, páli.“ Tieto slová povedal spisovateľ Jaroslav Rezník, dlhoročný predseda poroty Literárnej súťaže Jozefa Branecského pri hodnotení jej 15. ročníka a tento rok súťaž zavŕšila 30 rokov trvania. Tak uplynul čas aj v Literárnom klube OMEGA.

Od jeho založenia uplynulo v minulom roku 25 rokov. Pripomíname si ho ako inak literárne, zborníkom prác z poézie a prózy našich členov a sympatizantov. Pri výročiach zvykneme spomínať, hodnotiť a plánovať ako ďalej. Je sympatické, že aj napriek zložitej situácii, zapríčinennej protipandemickými opatreniami členovia klubu neprestali písať svoje poetické či prozaické práce, zúčastňovali sa literárnych súťaží a viacerí úspešne. Členská základňa sa mení, prichádzajú noví, niektorí sa nezášťujú stretnutí zo zdravotných dôvodov. Dôležité je stretávanie sa záujemcov o literárnu tvorbu v klube, dáva sa tu každému priestor, podnety, konfrontáciu a možnosť prezentovať svoju tvorbu. Dôležitým výstupom sú literárne zborníky. Tento zatiaľ ostatný, vydaný k štvrtstoročnici OMEGY, určite nebude posledný. To je želanie všetkých, zakladateľov, členov, sympatizantov.

Šťastnú cestu do ďalších rokov!

Janka Poláková

STRIEBORNÉ SVETY

Zborník literárnych prác členov Literárneho klubu Omega v Trenčíne

Zostavila: Janka Poláková

Ilustrácie a obálka: Ľubor Benkovič

Grafická úprava: Peter Martinák

Prešlo čiastočnou jazykovou úpravou.

Tlač: J+K s.r.o., Nemšová

© Literárny klub Omega v Trenčíne

Pri príležitosti 25. výročia založenia Literárneho klubu Omega v Trenčíne vydala
Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne v roku 2022.

ISBN 978-80-85135-72-5